

PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

XXII. évfolyam 5. szám

BUDAPEST

2013. szeptember-október

Október 31-én katolikus és protestáns is beesülje meg a saját keresztyénységének örökkévaló erőit, legdrágább gyümölese, hogy különb magyarokká tesz, mert különb emberekké szül.
(Ravasz László)

13. Országos Konferenciánkról
(10-11. oldal)

Huszár Pál
könyve
(17. oldal)

Mi módon vagy igaz Isten előtt?

Egyedül a Jézus Krisztusban való igaz hit által. Bár lelkiismeretem vádol, hogy Isten parancsolatai ellen súlyosan vétkezem, azokból soha egyet sem tartottam meg, és még mindig hajlamos vagyok minden rosszra, Isten az Ő ingyen kegyelméből, minden érdemem nélkül nekem ajándékozza és tulajdonítja Krisztus tökéletes elégtételét, igazságosságát és szent-ségét. Ezért én úgy állhatok Isten elé, mintha soha semmi bűnt nem követtem volna el, és semmi bűnöm nem lett volna, és mintha én tanúsítottam volna azt az engedelmességet is, amelyet Krisztus érettem tanúsított – de csak akkor, ha Krisztus jótéteményeit hívő szívvel elfogadom.

(Heidelbergi Káté 60. kérdés-felelete, új fordítás – ezt a kérdés-feleletet ajánlja a német kiadás reformáció ünnepére)

Mi, Frigyes, Isten kegyelméből a Rajnai Tartomány palotagrófja, a Római Szent Birodalom főhercege és választófejedelme, Bajorország hercege.... kegyelmes köszöntésünkkel fordulunk választófejedelemségünk és rajnai palotagrófságunk minden egyes szuperintendenséhez, prédikátorához, az egyházi szolgákhoz és iskolamesterekhez, meghagyva Nektek a következőket:

Minekutána emlékeztünkbe idéztük Isten ígését, és mert természetből rendelt kötelességünk és hagyományunk parancsolja, de az Istentől reánk bízott tisztség, hivatás és kormányzás felelőssége is arra ösztönöz, hogy alattvalóinknak békés, nyugodt körülményeket biztosítva ne csak a fegyelmezett, méltányos és erkölcsös életfolytatásra igazgassuk

és buzdítsuk őket, hanem a Mindenható és az ő üdvözítő ígéje igaz ismeretére és félelmére, mint minden erénynek és engedelmségnek egyedüli fundamentumára is mind inkább-inkább utasítsuk és vezessük őket; ugyancsak óhajtjuk azt is, hogy őket, fáradságot nem kímélve, szívünk legteljesebb indulatával mind örök boldogságra, mind pedig mulandó földi boldogságra vezéreljük, s amennyire tőlünk telik, abban őket meg is örizzük;

és mivel mindjárt uralkodásunk kezdetén azt tapasztaltuk, hogy bár a mi unokabátyánk és elődünk, a dicséretes és boldog emlékeztető palotagróf, választófejedelem... sok rendbeli keresztyéni és hasznos rendtartásokat és előkészületeket tett annak érdekében, hogy Isten tisztelete, a polgári fegyelem és

közrend felállíttassék és betartassék, intézkedéseinek a legtöbb helyen nem az őket megillető komolysággal és szigorral járt utána, s így alig termettek és alig érezhetők a belőlük remélt és kívánt gyümölcsök, amiért is Mi ebből kifolyólag elhatároztuk, hogy nemcsak megújítjuk ezen intézkedéseket, hanem, amennyire a szükség kívánja, megjavítjuk, világossá tesszük őket, és végrehajtásukról is gondoskodunk. Ugyanakkor azt a nem csekély mérté-

kü fogyatkozást is észrevettük, hogy választófejedelemségünk egyházaiban és iskoláiban a szépreményű ifjúság a keresztyén tanításban elhanyagoltatik, s vagy nem részeseül katekizmusoktatásban, vagy pedig csak rendszertelenül, s akkor sem valamilyen szilárd alapokon álló, megbízható és világos katekizmusból, hanem olyanból, ami éppen adódik, vagy amit [a tanító] szeszélye diktál. Ebből következik aztán, sokféle más és nagy rendtelenség mellett, hogy az ifjúság

istenfélelem és az isteni ige ismerete nélkül nő fel, mert egységes oktatásban nem részesült, s azon kívül is mindenféle szélfúttá, felesleges vagy éppen ellenkező tudománnyal terhelhetik.

Tekintettel arra, hogy sem az egyházi, sem a világi hivatalokat, kormányzást és gazdálkodást másképpen tartósan fenntartani nem lehet, de azt várni sem, hogy alattvalóink között a fegyelem, a köztisztelet és más erények növekedjenek és terjedjenek, csak ha az ifjakat már kis koruktól kezdve a szent evangélium és Isten megigazító ismerete egységes tudományára szorítják és abban magukat szorgalmasan gyakorolják,

sürgető szükségét láttuk annak, hogy ebben a dologban, mint uralkodásunk legfontosabb feladatában körültekintően eljárjunk, s e tekintetben a fonákságokat és egyenetlenségeket megszüntetve, a szükséges kiigazításokat elkezdjük,

aminek eredményeképpen egész itteni teológiai fakultásunk, minden szuperintendensünk és kiváló lelkipásztoraink tanácsa és együttműködése révén mind német, mind latin nyelven megszerkesztettük és összeállítottuk *Isten igéjén alapuló keresztyén válásunk összefoglaló tankönyvét vagy katekizmusát*, hogy vele nemcsak az ifjúság kapjon az egyházban és az iskolában a keresztyén tudományból istenfélő oktatást és egységes irányítást, hanem a prédikátorok és iskolamesterek kezében is ott legyen a határozott és biztos mérték, amelyhez az ifjúság oktatása rendjén magukat szabják, és ne tudjanak naponta, egyéni tetszésük szerint változtatásokat eszközölni, se tévtanításokat bevezetni.

Ezennel mindnyájukat együtt és egyenként kegyelmesen és határozottan intünk és kérünk, fogadjátok hálás szívvel ezt az Általunk Isten dicsőségére, alattvalóink tisztességére és a ti lelketek hasznára és javára is kezdeményezett katekizmust, azaz tanítást, szorgalmasan és alaposan képezzétek vele az egyházakban és az iskolákban az ifjúságot a maga igaz értelme szerint, de általában a prédikáló székekből a közembereket, e katekizmus szerint tanítsatok, cselekedjétek és éljétek, kétség nélkül *reménykedve és bízva abban, hogy ha az ifjúságot már kicsi korától kezdve ilyen határozottan fogjuk Isten igéje szerint oktatni és felnevelni, a Mindenhátó megadja nekünk életünk általános javulását, és mind ideig való, mind örökké tartó boldogságban részeltet minket*. Erre adjuk Mi, fentebb már kifejezett kegyes kívánságaink megisméltése mellett, megerősítő kézjegyünket.

Kelt Heidelbergben, egy keddi napon, Krisztusnak, a mi kegyes Urunknak és Üdvözítőnknek születése ezeröttszázhatvanharmadik esztendejében, január hónap tizenkilencedik napján.

Az Ige körül

Kiben, vagy miben?

A közelmúltban egy hívő közösségben fel-lángolt a hit-vita: az egyik tábor azon az állásponton volt, hogy hitünk lényege az, hogy *kiben hiszünk*, míg a másik tábor azt hangsúlyozta, hogy nem a kiben, hanem a *mit hiszünk* a fontos. Így az egyik tábor avval érvelt, amit Pál és Szilász mondtak a filippi börtönőrnek: „*Higgy az Úr Jézusban, és üdvözülj mind te, mind a te házad népe!*” A másik tábor erre az etióp kincstárnok rövid hitvallásával védte a saját álláspontját: „*Hiszem, hogy Jézus Krisztus az Isten Fia.*”

Bárcsak a parlamentben és az írott és elektronikus sajtóban sem lenne a nézet ütközéseknek ennél jelentősebb forrása! De mivel ez a kérdés meg tudott osztani egy hívő közösséget, érdemes a Szentírást és a 450 éves Heidelbergi Kátét újtélzőként használnva körbejárni ezt a kérdéskört!

Mielőtt elindulnánk a sétánkra, megkérdezem: Te, presbiter testvérem, melyik táborhoz csatlakoznál?

Idézzük fel elsőként, hogy Káténk hogyan fogalmazza meg az igaz hit lényegét! A 21. felelet így szól:

Az igaz hit nemcsak oly biztos ismeret, amelynél fogva igaznak tartom mindazt, amit Isten az ő Igéjében nekünk kijelentett, hanem azon felül még az a szívbeli bizodalom is, melyet Szentlélek az evangélium által gerjeszt bennem, hogy Isten nemcsak másoknak, hanem nekem is bűnbocsánatot, örök igazságot és üdvösséget ajándékoz az ő ingyen kegyelméből, egyedül a Krisztus érdeméért. (A legújabb fordítás az első gondolatot leegyszerűsítve így kezdi: *A hit ismeret...*)

Bár a mondaton belül külön-külön szerepel a Szentháromság Isten három személye, mégis hitünk lényege az, amit önmagáról, és köztünk, bennünk elvégzett munkájáról kijelentett. Elsőként azt tudhatjuk meg, hogy Istenünk nem rejtőzködő Isten, hanem kijelentette magát, tervét, szándékát, munkáját, és ez mind megismerhető Isten Igéjéből. A hitünk tehát biztos ismereten alapszik. Ahhoz, hogy hitemet meg tudjam fogalmazni, és másoknak is megvallani, először is meg kell ismernem a Szentírást. Ez egy életre szóló feladat.

Az ismeret azonban nem elegendő, hisz az ateista bibliakritika is alapos bibliaismeret alapján keresi azokat a pontokat, ahol ki-

játszhatja a célközönségének hiányos ismeretét. Ezért teszi hozzá a Káté, hogy az ismeret mellé szükséges, hogy az Isten kijelentett igéjét igaznak tartsam. A sátán legősibb csábítása éppen az, hogy felébe helyezi magát Istennek: vagyis amikor Isten azt mondja, hogy ne egyél arról a fáról, mert meghalsz, akkor a sátán azt mondja, hogy dehogyan haltok meg. Amikor az ember saját értékítéletének bírói széke elé állítja a Szentírást, és megmondja, mi igaz belőle, és mi nem, akkor ezt az ősbűnt ismétli meg.

Az ismeret, és igaznak tartás sem eredményezi még az igaz hitet, hisz a démon-világ is rendelkezik vele. Amikor a gadarai megszállott felismeri Jézusban az Isten Fiát, vagy a filippi rabszolgálya Pálban a Magasságos Isten szolgáját, akkor rendelkeznek ismerettel is, meg igaznak is tartják. Kell tehát még valami: a bizalom. A Káténk egyértelművé teszi, hogy a bizalmat a Szentlélek munkálja ki bennünk.

Hogyan végzi ezt? Az evangélium által. Az evangélium – az örömméret – az, hogy Isten *ingyen kegyelméből, egyedül a Krisztus érdeméért bűnbocsánatot, örök igazságot és üdvösséget ajándékoz* nekem (is). Csak ez ébreszt bizalmat a Szentháromság Isten iránt, és teszi teljessé az igaz hitet.

Luther Mártont a Biblia ismerete és annak halálosan komolyan vétele a kétségbeesés szélére sodorta, mert Isten igazságát látta meg belőle, s megértette, hogy a Szent Isten előtt bűnös ember nem állhat meg. Lelki vezetői tanácsára próbálkozott az alapos bűnvallással (rendszeres gyónással), de nem hozott számára békességet. Másik lelkigondozójának a tanácsára önsanyargatásba kezdett, vezekelt bűneiért böjttel, virrasztással, önkorbácsolással, de ez sem hozott nyhilést. Ismét mások a jócselekedetekre sarkallták. Isten bünt büntető igazságától való félelme nem hagyta így sem nyugodni.

Így emlékezett vissza Luther Márton erre az időszakra: „Az éjszakákat átvirrasztottam, böjtöltem, imádkoztam, korbácsoltam és kínoztam testemet, hogy az engedelmesség parancsát betöltssem, és tisztaságban éljek... Elvakultságomban nem ismertem Isten akaratát, mely szerint testemet gondoznom kellett volna, és nem lett volna szabad az önkínzásba bizakodnom... Én, dr. Luther

Isten, a nagy rendező

csodálatos munkája a Káté megszületéséért

ISTEN A THEATRUM MUNDIBAN (Kálvin), a „világ színpadán” csodálatosan rendezte meg és készítette elő a Heidelbergi Káté keletkezésének történelmi és személyi feltételeit, majd később „világkarrierjét”. Emlékezzünk erre röviden! III. FRIGYES, A KEGYES pfalzi választófejedelem szigorú katolikus nevelést kapott. DE Isten 1537-ben házastársává adta az evangéliumi-bibliás hitben nevelkedett Maria von Brandenburg-Kulmbach grófnőt. Hatására Frigyes csendben, alaposan, naponta olvasta, tanulmányozta a Bibliát, mély bibliaismeretre tett szert és élő hitre jutott.

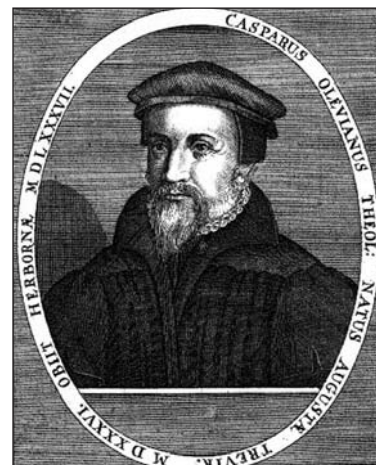
Fontos feladatának tekintette az elkeseredett pártoskodásban megakadt reformációs folyamatot az egészséges, tiszta tanítás segítségével tovább segíteni. Így tette őt Isten az Ige szerint reformált egyház alapjainak a lefektetésében részessé. Átgondoltan, tervszerűen tette dolgát. Kiváló prédikátorokat és professzorokat hívott Heidelbergbe, orvosa is református hitű volt. Az általa meghívottak között volt a Káté egyik „főszerkesztője”, URSINUS ZAKARIÁS (1538–1583). Ő 28 évesen állt a feladathoz. Apja Breslauban volt prédikátor. 16 évesen már a wittenbergi

egyetemen tanult, ahol Melanchthon, Németország praeceptor, szellemi előjárója volt tanára. Genfben Kálvinnál tanult, majd

Párizsban. 1561-ben hívta meg őt a választófejedelem a heidelbergi egyetemre professornak, mellette a Collegium Sapiientiae-ben is tanított. Itt adta elő leendő teológusoknak a HK általa írt magyarázatát. Isten csodálatosan felkészítette a kátéírás feladatára. Már korábban írt egy részletesebb, latin és egy rövidebb, német nyelvű kátét, előbbiben 323 k-f-tel, utóbbiban 108 k-f-tel. Ezekből több kérdés került át a HK-ba. Kikérték tanácsát a zürichi, emdeni, londoni és észak-német káték írásakor. OLEVIANUS CASPAR (1536–1587) trieri pékmester fia. 14 évesen már Párizsban, majd Orleansban és Bourgesben – Kálvinhoz hasonlóan – jogot tanul, majd utána Genfben és Zürichben teológiát. Jogi fogalmakkal kombinálja a szövetség teológiát, Bullinger és Kálvin tanaival. A pfalzi választófejedelem fiát fuldoklás közben próbálta megmenteni. Ő maga is csaknem odaveszett. Ekkor szentelte életét Istennek. Visszatért Trierbe, hirdette Jézus

Krisztus evangéliumát, de az ottani katolikus érsek megtiltotta tevékenységét és 10 hétre börtönbe vetette. III. Frigyes, fiai barátját 1561-ben hívta meg Heidelbergbe professornak és udvari prédikátorának. A HK német szövegezésében döntő szerepe volt. Ő volt az, aki a végleges HK-t 1563

áprilisban elküldte Kálvinnak és Bullingernek. A Káté írásakor 26 éves. A Káté **igazi csapatmunka** gyümölcse, hiszen a munkáüléseken a fejedelem mellett eszerek, kiváló egyházi szolgák, lelkészek, tanítók vettek részt egész Pfalzból. Azóta több mint **510 kiadásban** jelent meg, és **több mint 40 nyelven érhető el ma**. Még arabul és héberül is. Több műfajban is „megszólalt”: van **verses és énekelt változata, de facebookos és twitteres változatát** is ismerjük. Istenünk és Urunk Lelke mély és egyetemes lelki igényt, nevelési célt elégitett ki vele. Egyben a református felekezeti profil karakteressé tételét, lelki arculatát tervezte meg, teremtette meg a Káté segítségével. Soli Deo Gloria ezért is!

Dr. Békefy Lajos

Márton, bizony megöltem volna magamat, ha nem jelent volna meg az evangélium világossága.”

És mi jelentette Luther számára az evangélium világosságát?

Az, amikor felismerte, hogy Isten igazsága úgy érvényesült, hogy a mi bűneink büntetését Szent Fia hordozta el, és ezért Jézus Krisztus szentségét és tisztaságát Isten nekünk tulajdonítja. Tehát „*az igaz ember hitből él*” – ismerte fel Luther a Római levélből Isten igazságát.

Az Ige körül

Ennek a hitnek a tartalmát az adja, hogy *bűnbocsánatot, örök igazságot és üdvösséget* – vagyis múltunk rendezését, igaz voltunkat és örök életünket sem vezekléssel, sem jócselekedetekkel, de még folyamatos bűnvalással sem nyerhetjük meg, hanem azt csak *kegyelméből, egyedül a Krisztus érdeméért* hálás szívvel elfogadni tudjuk.

Eredeti kérdésünkre tehát a válasz:

Kiben hiszünk? A Szentháromság Istenben. Miben hiszünk? Hogy Isten nemcsak másoknak, hanem nekem is bűnbocsánatot, örök igazságot és üdvösséget ajándékozik az ő ingyen kegyelméből, egyedül a Krisztus érdeméért.

A kettő együtt igaz, és erről a Szentlélek győz meg bennünket. Ez a reformáció legfőbb üzenete.

Dr. Viczián Miklós

Tudósítás az ökögyülekezeti konferenciáról

(Zsinati Székház ülésterme)

A plenáris előadások előadói: *Dr. Victor András, Karsay Eszter, Prof. Alan Werritty, Szűcs Boglárka.*

Szekció-előadók: *Nyíri Zsuzsanna, Prof. Alan Werritty, Szalay-László Pál.*

Az alábbi linken Szalay-László Pál lp. tollából részletes, érdemi beszámoló olvasható:

(<http://www.okogyulekezet.hu/moodle/mod/forum/search.php?search=Sz%C5%B1cs&id=1>)

A konferencia szünetében néhány kérdést tettem fel *dr. Kodácsy Tamásnak*, az Ökögyülekezeti Program vezetőjének, a rendezvény végén pedig *Szűcs Boglárka* koordinátornak. Helyszűke miatt ezekből csak néhányat közlünk. (Bővebb tudósítást lásd az *rkkk.reformatus.hu* honlapon).

– A népesség töredékét képező, az itt megismerhető életmódokat és módszereket követő hívő keresztyének példája miképpen tud elterjedni a népesség többségében?

– Annak a kisebb karbon-lábnomnak, melyet én vagy a velem tartó teremtsévédek hagynak maguk után, nem sok eredménye

dr. Nagy Sándor

van mindaddig, míg a gyárak gátlástalanul nyomják a szennyezést a környezetbe. De ha példánkkal sikerül megváltoztatni a többiek szemléletét, az vezethet oda, hogy csökken az igény a környezetkárosító áruφέlésegek iránt, így nemcsak az eldobált hulladékmennyiség csökken, de a gyárak keltette környezetszennyezés is.

– Mit tehet a MRPSz ebben a témában?

– Nagyon számítunk a MRPSz-re, hiszen a gyülekezeti élet eseményei (szeretetvendégségek, karácsonyi vásár stb.) során érvényesíteni lehet az ökögyülekezeti szempontokat anélkül, hogy ez bármilyen külön forrást vagy többletmunkát igényelne.

Szűcs Boglárka koordinátornak:

– Mérföldkő-e ez a konferencia vagy a többéves építkező stratégia egy menetrendszerű pontja?

dr. Kodácsy Tamás

– Utóbbi, mivel a programnak évről-évre ismétlődő szervezési kerete van. De van extra eleme is, mint pl. az idei megjelenésünk a Csillagponton.

– Az ismert és evidens PR-on kívül vannak-e egyéb sajátos expanziós erőfeszítések is?

– Igen, vannak. Amióta a MRE Zsinata fokozott figyelmét egy kis irodarész-támogatással is megerősítette, mindennapi kommunikációs lehetőségeink nyíltak meg az egyházi ágazatok irányában. Egy félállású koordinátor beállításával pedig jelentősen megnőtt az ellátható gyakorlati munka intenzitása, terjedelme.

– Milyen segítséget kérnek, várnak a MRPSz-től?

– Sokat kérünk és várunk, mert a MRPSz tagjai beágyazott munkásai a MRE gyülekezeteinek. Mivel az éves rendes Esperes-Gondnoki Értekezletek alkotó tagjai az egyházmegyéek gondnokai is, akik presbiterek, rajtuk keresztül kívánjuk programunkat szélesebb körben is megismertetni, megszerettetni.

Nagy Sándor
dr. techn.

Milyen Krisztus-kép él bennünk?

Olvasandó: Ézsaiás könyve 52-53. rész

A képszerű ábrázolásokhoz szokott ember, kiváltképpen ma, amikor a TV már minden családnál „otthon” van, nehezen tudja leküzdeni azt a vágyat, hogy maga elé képzelje Jézus Krisztust emberi megjelenésében. Milyen volt Ő, amikor itt a Földön, közöttünk járt? Alacsony, magas? Haja barna volt, fekete, netalán szőke? Tekintete átható volt vagy inkább szelíd? A művészetek különféle ágaiban – szobrászatban, festészetben, filmen – sok Krisztus-ábrázolással kísérleteztek, igazítva elképzeléseiket környezetükhöz, korukhoz, azokhoz, akik majd megnézik; hol európai, hol sémita, hol afrikai, hol kínai vonásokkal ábrázolva szent arcát.

Ha hitünk forrásához, a Szentíráshoz fordulunk, az evangéliumok szinte semmit sem árulnak el testi megjelenéséről és emiatt az említett művészeti ábrázolások hiteltelenekek. Megdöbbentő viszont, amit a prófétai jövendölés mond Róla. Vegyük például a következő igét: „Sokan csak iszonyodnak tőle, annyira torz, nem emberi volt külseje, emberhez nem méltó volt alakja” (Ézs 52,14), vagy „Nem volt neki szép alakja, amiben gyönyörködhattunk volna, sem olyan külseje, amiért kedvelhattuk volna” (Ézs 53,2). Erről miért nem szólnak az evangéliumok?

A magyarázat az, hogy az idézett ézsaiási Igék Jézus Krisztus

szenvetését és halálát hozzák elének. Hogyan vezeti be a próféta az első idézett részt? „Eredményes lesz szolgál munkája, magasra emeltetik...” (Ézs 52,13) A felemeltetés: a kereszten való felemeltetés az Újszövetség, különösen János evangéliuma szerint: „És ahogyan Mózes felemelte a kígyót a pusztában, úgy kell az Emberfiának is felemeltetnie” (Ján 3,14), valamint „Amikor felemelitek az Emberfiát, akkor tudjátok meg, hogy én vagyok” (Ján 8,28). A zsidó nép nem ilyen Messiást várt, hanem győzelmében, dicsőségében tündöklő valakit. Ha a kereszten függő, kifacsart izületekkel haláltusában vonagló áldozatra tekintettek, irtózó megbotránkozással néztek Rá. Erről beszél az evangélium is (Máté 27,39-44). A haldokló Jézus ábrázolására is voltak művészi kísérletek; ezek láthatók katolikus testvéreink feszületein, ezt igyekezett bemutatni Mel Gibson elhíresült filmje is, a Passió, de ezek csak gyatra próbálkozások a szenvedő Jézus ábrázolására. Egy bizonyos, hogy a prófétai üzenet beteljesült: a kereszten nem gyönyörködhetek a szemtanuk a szenvedő Emberfiában.

Hogyan imádjuk tehát az „elképzeltetlen” Krisztust? Lélekben és igazságban! Nem bálványképként tehát, hanem azzal a várakozással, hogy a Róla alkotott képiünk csak akkor válik teljessé, amikor visszajön dicsőséges testben az idők végezetén.

SzS

Nem mantra – manna

Jegyzet a 450 éves Heidelbergi Kátéről

Tizenötödik esztendeje vagyunk a budapesti Németajkú Református Gyülekezet tagjai, s e másfél évtized alatt nagyon sok, erősítő és oltalmazó élményt kaptunk Isten e szép Hold utcai házában, amelyet hosszú időre az MTV jelmezmuhelyévé fokozták le. Az épület e nem éppen „szakrális térként” szolgáló évtizedeiről a mozivá-kultúrházzá, rossz esetben raktárrá alakított orosz templomok juthatnak az eszünkbe...

Az itt kapott lelki ajándékok sorában a minden kétséget kizáróan a legértékesebb egy életünk végéig, de azon is túli útravalóul szolgáló, hétről-hétre megismétlődő, sokunk életét védő-könnyebbítő helyi szokás. Az, hogy ha esik, ha fúj, ha sátoros ünnep van, ha egyszerűen csak vasárnap, mindig elmondjuk együtt magyarul és németül a Heidelbergi Káté első kérdését és feleletét. – Áá, szóval nektek református mantrátok van! – mondhatják erre a kételkedők, a csúfolók. S belső fülemmel hallok a gonoszkodó folytatást is: – Szóval, csak akkor gördül nálatok tovább a szertartás szent szekere, ha ugyanazzal a szöveggel olajozzátok! Nem unjátok meg, évről-évre, hétről-hétre mindig és újra ugyanazt az egy árva kérdést és a ráfelelő szöveget kántálni? Válaszom, s meggyőződésem, hogy *mindnyájunk* válasza erre a kételkedésre csak a határozott „Nem!” lehet. Hiszen, legyen bár magyarok, németek, svájciak, vagy éppen osztrákok, századunk újra meg újra olyan élethelyzetekbe sodor bennünket, olyan fegyverekkel támad ránk, amelyek ellen a legjobb lélekgyógyászok sem tudnának megfelelő önvédelmi eszközöket, ha úgy tetszik, páncélt kínálni. De itt van ez a Szenci Molnár Albert kedves városában, Heidelbergben 450 esztendeje papírra vetett, magyarul pedig az 1577-es Huszár Dávid-féle pápai kiadás óta ismeretes gyönyörű szöveg, amelynek elmondása segít bármilyen alattomos viperamarrást, méltatlan támadást közömbösíteni, vagy éppen kivédeni. Az pedig, hogy az életünk „egyetlenegy vigasztalásáról” szóló szavakat közülnünk sokan *egymás* anyanyelvén is elmondjuk, azonnal *közösséget* teremt azokkal is, akiket már régen ismerünk és szeretünk, s azokkal a külföldiekkel is, akik nem élnek köztünk, csak Budapesten átutazóban vágnak arra, hogy Isten szavát anyanyelvükön hallhassák. Számomra a kedves Mindnyájuk által jól ismert, sokszor hallott

és elmondott szövegből egy jelző különösen is fontos, a Megváltó nevéhez fűzött *hűséges*. Mert hűséges, a közgondolkodás és a társadalmi elvárások szerint, általában egy alattvaló, egy szolga, egy beosztott szokott lenni. Mégis, ebben a romolhatatlan szépségű szövegben a Királyok Királyára vonatkozik ez a melléknév. Ráadásul egy olyan melléknév, amely köpönyegforgatástól hangos, ingatag világunkban egyre ritkábban telik meg tartalommal. Mindennapjainkban jóformán csak arról készíthetünk vég nélküli veszteséglistákat, ki kihez és milyen mentségekkel lesz *hűtlen* manapság, ki kit milyen változatos módokon, vélt és valós okokkal és mentségek mögé bújva képes *elárulni*. Hozzátartozó a hozzátartozót, főnök a sok-sok éven át tisztességgel és legjobb tudása szerint szolgált, tanítvány őt jó szülő módjára dajkáló tanítóját, szűkölködő az egyre szűkebbnek érzett kis hazát... s még a végtelenségig onthatnám a további példákat. S akkor itt ez a jóízű, frissességéből és erejéből negyedfélszáz év alatt mit sem veszítő szöveg, s itt ez a megváltó erejű szó: „hűséges”. A legkevesebb, amivel megszolgálhatjuk nagybetűs Megváltónknak, s az Ő két méltó szolgálójának, Zacharias Ursinusnak és Caspar Olevianusnak a Káté egész szövegét, s ezen belül annak erőteljes nyitányát, az első kérdés-feleletet, hogy soha nem mondjuk el gépiesen, fakón, szürkén. Hogy soha, még gondolatban sem érezzük kötelező „szavalókórus”-szövegnek, hogy nem jöhet el egy olyan, az átlagosnál keservesebb hét az életünkben, amikor keserű szánkban *mantrává*, száraz szó-morzsákká silányulnak a számunkra *mannául*, megmaradásunkat szolgáló táplálékul felkínált mondatok. Hűséges Megváltónk, engeddd, hogy irántunk való hűségedhez legalább a magunk emberi hűségével méltók lehessünk! A Káté esztendejében, a Káté városában, a Káté gyülekezetében és mindenütt, ahol Téged követők élnek!

Petróczi Éva

Beszélgessünk a nevelésről!

Előadás-sorozat és közös beszélgetés a nevelés égető kérdéseiről a Bibliái Házasság gondozó Szolgálat szervezésében (www.bhsz.hu) a TIT Stúdió Egyesület Klubtermében kedd esténként 18 órakor (1113 Bp., Zsombolyai u. 6. • www.tit.hu • Tel.: 06/1/466-9019)

Előadók és a beszélgetések vezetői:

B. Pálhegyi Krisztina és Dr. Pálhegyi Ferenc

Október 15.:

Kicsoda a gyermek: tiszta lap vagy csiszolatlan gyémánt?

Október 22.:

Tekintély és engedelmség. Szükséges-e és mire való a korlát?

Október 29.:

„A nevelés: léggör, fegyelmezés és életmód” (Charlotte Mason)

November 5.:

Értelmi fejlesztés, testi nevelés

November 12.:

Erkölcsei és intellektuális fejlődés és nevelés

November 19.:

Gyermekeink hite

November 26.:

Házasságunk lenyomata gyermekeink lelkén

Olvasói levél

Kedves Presbiteri Szövetség, Presbiter Újság szerkesztősége, Váczi Gábor! A Beregszászon 2011-ben megnyílt Kálvin Szakkollégium fűtésének korszerűsítésére indítottunk céladkozást a budai gyülekezetben, de örömminkre szolgálna, ha ehhez minél több gyülekezet csatlakozna. A diákok már két telet végig fagyoskodtak, mert a szobákat nem tudják felfűteni, csak 17-18 fokig. A radiátorok cseréjével ezt lehetne javítani. A felújítás átlagosan 50 ezer forint/radiátor költséget tenne ki.

Milyen jó lenne, ha a magyar református gyülekezetek közül páran egy-egy radiátort örökbe fogadnának ennek az összegnek a biztosításával, és akkor meg tudnák oldani a szobák fűtését.

Köszönöm, ha segítségükre vagytok a terjesztésben, közhírré tételében a Presbiteri Szövetség levelező listáin és a saját gyülekezetekben.

A Presbiter Újságba is be lehetne tenni, ha egyet értetek velem, mert így sokakhoz eljutna a hír.

Istentől megáldott szolgálatok folynak ott náluk. Maga isteni csoda, hogy Kárpátalján egy magyar nyelvű felsőfokú oktatási intézmény indulhatott el, és ennek kollégiumát a helyi református gyülekezet hozta létre, nem kis áldozatok árán.

Szeretettel, áldással,

Csenki Zsuzsa

diakóniai gondnok-presbiter, Budai Református Egyházközség

MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZÁGOS REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG KÖRLEVELE

A 48 filléres presbiter

Emlékszem sok kitűnő presbiterre. Ilyen volt Cseh bácsi. Nem tudom már, mi volt a foglalkozása – talán csak nagy szegénysége. Rövid csíkokban szürkülő kossuth-szakállt hordott, s a szeme mintha mindig sírt volna egy kicsit. Már nem volt se paraszt, se iparosféle. Olyan volt, mint errefelé, Pestkörnyéken az ilyen Cseh bácsik szoktak lenni. Évtizedeken át élt már a füstös gyárkémények közelében, a rosszul kövezett külváros utcáin sokezer kilométert baktatott már ide-oda: de mindig vendégnek érezte magát itt – mint annyi más Cseh bácsi. Valahonnan messziről, egy kicsi, fehérfalú templom képét mentette ide a szívében – s azt szerette volna, hogy olyan legyen ott is, ahol ő presbiter.

Igencsak messze lakott az épülő új templomtól. Mint fiatal, és kis ügyek miatt készségesen és szívesen bosszankodó, fontoskodó teológus, haragudtam rá, mert majd mindig elkésett az istentiszteletről. (Ma már tudom, hogy nem az bántott, hogy ő elkésett, hanem az, hogy nem halotta a ÉN beszédem elejét!)

Istentisztelet után fölbaktatott a parókia kopott lépcsőjén, s majd minden vasárnap 48 fillért adott a templomépítésre. Ez is borzolt, bosszantott egy kicsit. Majd mindig elkésik, s mért nem ad legalább 50 fillért. Egyszer aztán megkérdeztem:

– Ugyan, Cseh bácsi, mondja már, miért mindig 48 fillért ad a templomépítésre?

Az öreg presbiter elpirult, és nagyon csendesen csak ennyit mondott:

– Bár többet tudnék adni, de csak ennyi-

re telik: a villamospénzem. Inkább gyalog jövök. El-elkészem, de hát együtt öregedtem a lábammal.

Az újpest-újvárosi református templom

Akkor én pirultam el. S amit akkor nem engedett a „magasmellény-méltóság”, hadd tegyem meg most, hadd csókoljam meg borostás, árkos vén arcát ebben a néhány sorban.

Pedig később többet is adott Cseh bácsi! Parányi szoba-konyhás házikója volt a külváros külvárosában. Évtizedeken át lakta öreg párjával, aztán elárvalva, egymaga. Mikor a templom építése egy kicsit megakadt, kiadta bérbe – mondván: nyáron szellősebb a „sufni”, télen meg csak el lehet lakni benn valahogy, úgyis hamar lefekszik az öreg ember. Kicsi házacskája lakbérét pedig pontosan, hónapról hónapra behozta templomépítésre, csak hogy meg ne akadjon a növekvő torony valahogy!

Mert ilyen presbiter volt Cseh bácsi.

Hogy is épültek volna Pest és Pestkörnyék templomai másképp?

Csak hiszed, hogy kőből, téglából, efféleből épültek. Egy sem! Csak „úgy látszik”. Akinek van szeme a látásra – megláthatja: megtakarított diák-tízórákból, legyalogolt villamosutakból, női kalapok-, selyemharisnyákból, amelyek sose kerültek szürkülő fejekre, kedves leánykabokákra; el nem szívott cigarettákból, egy-egy jól megérdemelt, de meg nem ivott pohár borból, a koszt pénzéből lecsípett vasárnapi csirkéből, ami sose került az asztalra. Igen, furcsán hangzik, de ilyen tarka-furcsa összevisszaságból nőttek ki templomaink errefelé. És fognak még kinőni mindenütt, ahol vannak még Cseh bácsik. És vannak...

Gyökössy Endre

Magyar Presbiter,

1947. 2. szám, 3. oldal

***

Ezzel a kis írásával is emlékezünk a 100 éve született pasztorál-pszichológus lelkészre, „Isten öreg bojtárjára”, „Bandi bácsira”, ki akkor még, 1947-ben „Ifj. dr. Gyökössy Endre” néven írta alá a cikket. Valóban ő lett – Ravasz László ajánlására – 1942-ben az újonnan létrejövő Újpest-Újvárosi

Gyökössy Endre, 1913–1997

Református Egyházközség alapító lelkipásztora.

KDD

**Ez a lapszámunk Vaszkó Gábor és családja hathatós anyagi támogatásával jött létre.
A Magyar Református Presbiteri Szövetség ezúton is köszönetét fejezi ki a támogatásért.**

A fogyasztói és termelői keresztyénségről – presbiteri konferencia Boldván

Megtartotta őszi konferenciáját a Magyar Református Presbiteri Szövetség Észak-Borsodi Területi Szervezete szeptember 15-én, Boldván. A találkozó fő témáját, ezúttal a termelői és fogyasztói keresztyénséget előadás és csoportfoglalkozások formájában dolgozták fel lelkipásztorok, gondnokok, presbiterok és gyülekezeti tagok.

Csikai Sándor, a területi szervezet elnöke elmondta, ebben az évben harmadik alkalommal tartottak konferenciát ezúttal Boldván, az Árpád-kori műemlék református templom falai között. A találkozók során általában a gyülekezeteket belülről romboló dolgokról – a múltban például a komfortzónáról és a közömbösségről – esik szó, most a fogyasztói és termelői keresztyénség volt a középpontban.

Mint hozzátette, a témaválasztással nem céljuk a simogatás, szándékosan vetnek fel elgondolkodtató, olykor provokatív kérdéseket, ösztönözve a presbitereket az együttgondolkodásra, az imádkozásra és a közösségépítésre. A szervezethez egyébként 55, Miskolctól észak-keleti irányba fekvő gyülekezet tartozik; vasárnap megközelítőleg 130-an, az egyházközségek felől érkező vendégek.

A résztvevők érkezéskor két papírdarabot kaptak a templombejáratnál, egyiken sorszámat a csoportbeosztáshoz, másikon pedig egy elgondolkodtató kérdést: „Hol tart a Jézussal való kapcsolatod?” Utóbbit **Prókai Árpád** kezdeményezte, aki önvizsgálatra szeretne volna buzdítani a hívő és kereső embereket. A boldvai református lelkipásztor igehirdetésében is utalt a kérdésre, azt kérve a jelenlévőktől, hogy ne legyen „ciki” felvállalni hitüket, és örömmel tegyenek bizonyosságot Istenről. Megjegyezte továbbá, hogy fontosak az általánosan elfogadott társadalmi normák, így a külső megítélés is, ám ha nincs belső mércénk, könnyen „szél sodorta falevelekké” válhatunk.

Baksy Mária abaúji esperes köszöntőjében tájékoztatott, hogy évente rendszeresen tartanak presbiteri konferenciákat, egyházkerü-

leti és egyházmegyei szinten. Szükséges azonban, hogy a gyülekezetekben is legyenek hasonló alkalmak, mert fontos a találkozás, az ismerkedés, és a folyamatos közösség Istennel – hangsúlyozta. A vezető rávilágított: ahhoz, hogy ne üres és illúzióvesztett legyen az életünk, Jézus Krisztusra, és az ő Igéjére van szükségünk.

Fodor Bertalan, a Miskolci Egyetem tanszékvezető főiskolai tanára, a konferencia főelőadója érdeklődésünkre elmondta: sokszor nem tisztázott, hogy mitől keresztyén az életünk, és Krisztus-követő emberként alapvető feladatainkat sem ismerjük. Véleménye szerint mindaddig nincs igazi termő élet, amíg Istennel nem rendezzük kapcsolatunkat. – Ezt mihamarabb meg kell tennünk, hiszen ettől függ szolgálatunk minősége a gyülekezetben. Mindaddig, amíg ez nem történik meg, fogyasztói keresztyénről beszélhetünk, aki a templomban ül, de nem Jézus Krisztusban gyökerezik az élete. Ha valaki átadja életét az Úrnak, vággyá válik szívében, hogy felhagyjon a fogyasztói életformával és termést hozzon – hívta fel a figyelmet az egyetemi tanár.

A bizonyosságtételeket követően a résztvevők vegyes csoportokban, négy helyszínen beszélgettek tovább a konferencia központi témájáról.

Kojsza Péter

Új egyházi törvény a lelkészek szolgálatáról és jogállásáról

§ Zsinatunk új törvényt alkotott a fenti címmel, 2013. évi I. törvény jelzés alatt. Ez a törvény új, kibővített megfogalmazásban adja meg a MRE-ben szolgáló lelkipásztorok különböző szolgálati területét, jogait és kötelezettségeit, valamint szolgálatba lépésük módját. Ezekkel a kérdésekkel Egyházunk Alkotmánya, az 1994. évi II. törvény, valamint az 1996. évi (többször módosított) I. törvény az egyházi tisztviselők választásáról eddig is foglalkozott, de a tapasztalatok és az eltelt idő változásai kikényszerítették új, részletesebb összefoglaló törvény elfogadását. Ilyen változás volt többek között egyházi intézményeink számának növekedése, lelkészeink bekapcsolódása a büntetés-végrehajtási intézetek munkájába, a tábori lelkészség kialakulása, lelkészeink bekapcsolódása a politikai életbe stb. Ugyancsak változások figyelhetők meg a teológiai felsőfokú képzésben is.

Az alábbiakban csak azokat a fontosabb változásokat soroljuk fel, amelyek érintik a presbitériumok szolgálatát, azaz elsősorban a gyülekezeti lelkészek szolgálatát szabályozzák.

Az új törvény úgy rendelkezik, hogy a lelkészképzés során a diplomával rendelkezők felhatalmazást kapnak segédlelkészi állás betöltésére; kirendelt beosztott lelkész vagy önálló, választott gyülekezeti lelkész azonban csak felszentelt lelkipásztor lehet, aminek előfeltétele a lelkészképesítő vizsga eredményes letétele (a régi kétfokozatú papi vizsga helyett). Ugyanakkor a törvény meghatároz még

egy szolgálati formát: az exmisszust, amikor a püspök kirendel valamely gyülekezetbe egy olyan teológus hallgatót, aki tanulmányai során a szükséges kredit-pontok legalább 75%-át megszerezte. Lelkészeknek csak felszentelt lelkész nevezhető.

A gyülekezeti lelkészek választásánál új előírás, hogy az egyházközség a megválasztandó gyülekezeti lelkész személyéről köteles kikérni az egyházkerületi Lelkészeválasztási Tanácsadó Bizottság véleményét. A választás után, ha annak az eredménye jogerőre emelkedett, 30 napon belül meg kell tartani a beiktatást, mert a lelkész csak ettől az időponttól kezdheti meg szolgálatát.

Részletesen foglalkozik a törvény a lelkészi szolgálat szüneteltetésével és a többes jogviszonnyal, amikor a lelkész több egyházi szolgálatot lát el, vagy lelkészi szolgálata mellett világi állást vagy tevékenységet lát el.

Szabályozza a törvény a lelkészek nyilvántartását, szabadság-idejét, minimális fizetését (amelyet a Zsinat állapít meg), valamint heti szabadnapjának beosztását, amelyet bele kell venni a gyülekezet missziói munkatervébe is.

Az új törvény hatályon kívül helyezi az 1994. évi II. tv. 31-43. §-át, továbbá az 1996. évi I. tv. 12-44. §-át.

Ajánljuk minden presbiternek, ismerkedjék meg ezzel az új törvénnyel (letölthető a www.reformatus.hu honlapról).

*A presbiter munkamezeje (17.)***Gyülekezeti ének- és zeneügy**

„Megint beszélünk, s csak beszélünk,
A nyelv mozog, s a kéz pihen:
Azt akarják, hogy Magyarországon
Inkább kofa, mint hős legyen.”
(Petőfi Sándor)

Hajdan majdnem valamennyi református egyházközösség rendelkezett iskolával. A rektor egyúttal kántor is volt. Ráadásul a presbitérium tagja, többnyire jegyzője is. Orgonált, énekkart szervezett. Még az iskolai foglalkozás is néhány zsoltár éneklésével kezdődött. Az iskolák elkobzásával a kommunizmus alapjaiban akarta megingatni az egyházakat. Ezzel esett egybe az 1948-as „énekreform”. Statisztikailag kimutatható, hogy a reformátusok 25%-a emiatt maradt el az istentiszteletekről...

Fontos volt a kántor szerepe. A közös éneklés erősíti a közösséget. Az együtténeklő emberek barátok. A barátság bizalmat szül. Ezt a bizalmat változtatta általános bizalmatlansággá a kommunizmus.

Mindezen lehet, s kell is változtatni. Még pénz sem kell ahhoz, hogy énekkar alakuljon. (Ahol 20 baptista él, prédikátor is található. Ahol 30, ott énekkar alakul. Ahol 40, ott már zenekart szerveznek. Erre mi is képesek vagyunk, ha akarunk.)

Ha nincs zenetanár – márpedig a legtöbb helyen nincs –, van kántor. Ám ha ez se lenne, akad egy jóhangú presbiter, aki „gyűjtőszikra” lehet. Megszólítja és hívogatja a gyülekezet tagjait. (Hallása minden embernek van, legfeljebb szülei nem művelték ki. Akinek lába van, az elvileg tud járni – hacsak nem beteg –, márpedig minden kisgyermeket megtanítanak járni. Ha egy szülő ezt elmulasztaná, még meg is büntetik...)

A sokat emlegetett Őrség legkisebb faluja: Ispánk. Lelkésze sohasem volt, de református tanítója igen. A községnek 200 lakója volt. Moharos László tanító úr 40 tagú énekkart hozott létre. Országos versenyen 2. helyezést értek el!

A távoli erdélyi mezőszégi Nagysármáson 20 tagú református fúvószenekar működik. Istentiszteleteken, esküvőkön, temetéseken szolgálnak. Román környezetben piros zakóban és zöld nadrágban – vagy szoknyában – tesznek bizonyosságot. 2002-ben meghívtuk őket Budapestre. A karnagy: földműves. A tagok: diákok és földműves családok gyermekei. A pestiek megbámulták őket, de nem követték példájukat.

Az énekkar az olcsóbb. A zenekar költséges, de nem elérhetetlen. Mint mondtuk, hallással mindenki rendelkezik, csak ki kell művelni. (Ez olyan, hogy minden futóvilág bajnok tud sétálni, de nem minden járóképes emberből lesz világ bajnok...) Egy biztos, hogy az énekkar vagy zenekar az egyházközösség legbiztosabb pontja. Tagjai még 50 év múlva is testvérek és barátok.

Ezen túlmenően fontosabb ügy a gyülekezeti közénekelés. Ennek erőteljesnek, pontosnak és szívből jövőnek kell lennie. Idős hangok megfáradtak. De ne engedjük elnyújtani az éneklést. Ugyanakkor se az orgona, se az énekező ne korbáccsal kergesse a gyülekezetet. Hiszen mind az ének szövege, mind a dallama eltorzul. Vannak énekek, melyeket menetütemben kell énekelni, másokat mérsékelten. (Világért sem egyformán.) Legjobb, ha egy metronom segít a helyes ütem megtalálásában. Akkor jó a gyülekezeti éneklés, ha a hívó egymagában, akár főzés közben is énekel. Jókai Mór így tanulta meg anyjától 6 éves korára a 150 zsoltárt! Máté János mondta, ha egy gyülekezet az 500 ének közül a felét jól tudja, kitűnő minősítést érdemel. Világért ne erőltessünk kínrímes kegyes „csaszustakát”. A tömegáru is is „gagyi”.

A zsoltáros felhívás – „Énekeljétek új éneket!” – nem azt jelenti, hogy az 500 mellé okvetlenül hatszázadikat tanuljunk. A babiloni fogság után ez azt jelentette a felszabadult népnek: „Ne fújjátok a régi nótát”, azaz ne siránkozzatok örökké a fogság miatt.

Istent magasztaljátok!

P. V.

Isten ... a világréndet, mint valami gyönyörűsége költeményt, ...ellentétekből ékesíti fel.

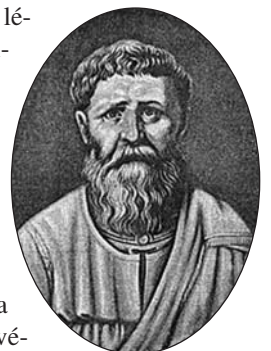
Augustinus: Az Isten városáról XI/XVIII

Különös módon úgy tűnik, mintha a világrénd Augustinus gondolkodásában csupán esztétikai kategóriaként jelenne meg. Valljuk be, a világrénd és a költemény párhuzamba állítása egyáltalán nem szokványos. A világrénd számunkra inkább jogi, politikai, katonai, etikai, semmint stilisztikai szabályozottságot jelent. Igen, ismerjük be, nehezen követhető az az asszociációs ív, amely a fogalmat – világrénd – és a költeményt, mint tárgyat összeköti. Az óvatlan olvasó úgy érezheti, hogy a világ Isten számára csupán egy hatalmas poézis, gyönyörűsége költői megnyilvánulás, mint igazi és fölülmúlhatatlan műalkotás, melyben – magától értetődően, csupán a műélvezet kedvéért – egyaránt helye van a sikolynak

Ápropó

és az önfeledt, hangos nevetésnek. A hangsúly azonban az építkezés módján van. Az egyházatya azt mondja, hogy az építkezés rendje azonos, s az építőanyag nem más, mint a logikus, ámbar össze nem illő ellentétpárok kövei. Ez pedig azt jelenti, hogy a dicsőség és gyalázat, igazság és hazugság, örvendezés és szomorúság, gazdagság és szegénység, élet és halál, stb. egyaránt szerepel az ő kivitelezési tervében. A jó, amelyet akar, s a rossz, amely nincs tudtán kívül. De éppen azért, mert előre látta a gonosztságot, számol vele, és fölhasználja célja elérésére, mégpedig úgy, hogy az övéi javát szolgálja, mert bár semmijük sincs, de mégis minden az övék (2Kor 6,10b). És ez a „minden” maga a gondviselő tervezés, és ez a tervezettség önmagában is szépség. Ez az isteni szépség azonban túlmutat az

ellentétek pusztán, azok antitetikus feszültségén, s a kontrasztból származó fölismerésben, a valódi jó és érték megértésében jelenik meg. És így nyer értelmet a szembeállítás művészet, mint módszer, amelyben a tézis – antitézis sohasem válik szintézissé, egyik sem veszíti el karakterét, mert Isten sem veszíti el, sőt mindkettő Órá mutat, rá, aki a világréndet ellentétekből fölékesítve törekszik a mi fölékesítésünkre. Ez az ékesség azonban nem tűr meg semmiféle gyalázatot, hazugságot, sem semmiféle rútságot, amely visszahatna szépségére.

Apostagi Zoltán

60 éve halt meg

Pógyor István (1902–1953)

Megölték! Ő nem volt „lelkész”, de személyében valamennyi apostol jelen volt. A kárpátaljai Sárosoroszi szülötte, édesanyjának tizedik gyermeke. Szülőfaluja templomán manapság már emléktábla hirdeti: „A magyarországi keresztyén ifjúság nemzeti titkára. Emlékét hálás szívvel megőrzi szülőfaluja. Tragikus körülmények között hunyt el Rákosi börtönében 1953. november 7-én. Isten áldása lebegjen Pógyor István emléke felett.” – Ezt olvashatta a Budapest kőbányai egyházközség autóbusznyi csoportja, amikor megkoszorúzta az emlékhelyet. Egyébként minden évben Reformáció ünnepéhez közelebbi vasárnapon felkeresik sírhelyét a helyi temető 300. parcellájában.

Pógyor István 1953. november 7-én a kőbányai Országos Gyűjtőfogházban – sok kínzást követően – lehelte ki az ifjúság iránti szeretetében megnevesedett lelkét. Odakünn parádékon és az egész országban „ünnepelték” a Nagy Októberi Szocialista Forradalmat, melynek világszerte legalább százmillió meggyilkolt áldozata volt. Itt a gyűjtőben nagy sietséggel igyekeztek eltüntetni a szocialista humanizmustól duzzadó foglárokat a holttestet. Nehogy valamely „osztoba” orvosnak eszébe jusson megszemlélni. (Pógyor Istvánnak még a porai is sok tízezer fiatal tiszteletét élesztették volna...) Legbiztosabb módot választották: beszállították az anatómiai intézetbe. Itt orvostanhallgatók sejtjeire szedik szét, s végleg eltüntetik a történelem színpadáról. Ám az a „hiba” csúszott be a számításba, hogy az intézet igazgatója, Dr. Kiss Ferenc világhírű anatómus és békésebb napokban Pógyor István ígéhirdető társa felismerte. Éjnek évadján titokban eltemettette, s a helyet jól meggegyezte.

A sárosoroszi nagycsalád legkisebbjeinek egyike – sokak segítségével – a magyarországi Keresztyén Ifjúsági Egyesület legjelentősebb vezetője lett. A világmozgalom sokak által nagyrabecsült egyénisége. Már a Nobel-díjas Mott János – az YMCA alapítója és az Egyházak Világtanácsa társalapítója – meglátta benne a karizmatikus embert. Így három évet tanulhatott Németországban, majd még kettőt az Egyesült Államokban. Hazatérve a munkás és a falusi gazdálkodó ifjúsággal foglalkozott. Részük-

re hozta létre nagy fáradtsággal a Horánszky utcai KIE központot. S mivel ez szűknek bizonyult, szinte a semmiből építette fel a Vas u. 2/C alatti hatemeletes KIE székházat. Itt volt Budapest legmodernebb temploma. 1943 karácsonyára szentelte fel Ravasz László református, Kapi Béla evangélikus és Soltész Elemér tabori püspök. Budapest főtegeljétől, a Rákóczi úttól 20 méterre. Tehát központi helyen!

Pógyor István eme alkotása nem sokáig szolgálhatta a keresztyén ifjúságot és Krisztust. A kommunizmus ifjúságrontó szörny-szülötte, a MADISZ (Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség) hamar szemet vetett rá. Mindent elkövettek annak érdekében, hogy Pógyor István „önként” ajánlja fel a Párt céljaira azt, ami nem az övé. Szándékuk meghiúsult. Ekkor tartoztatták le először. Fél év múlva ugyan szabadon bocsátották, de közben a többi egyesülettel betiltották a KIE-t. *A Vas u. 2/C fogalommá lett épületét elko-bozták és elpredálták. Végül Színésziskolát csináltak belőle. Templomát pedig színház-zá alakították.*

1951-ben újra letartóztatták Pógyor Istvánt. Ekkor már nem az épület megkaparintása volt a cél (mert ugyebár a törvényességre mindig kell ügyelni...), hanem a bosszúállás. Alapy Gyula ügyész, Jónás Béla vérbíró – mindketten öngyilkosok lettek –, gróf Teleky László és Hartványi Béla ügyével kapcsolták össze Pógyor ügyét. Így már „csoportos összeesküvésről” tudtak beszélni. 1951. november 10-én de. 10 órakor kezdődött a per és 12 órakor már ki is hirdették az ítéletet. (Utódaik: „a mértékadó baloldali értelmiség” a demokrácia haláláról kiáltoznak, ha egy mai per nem húzódik el éve-kig...)

Mi volt a vád? Kovács Bálint könyvének (P. I. és dr. Teleki László gróf a KIE mártírsorsú vezetői. Bp. 2003) 99. oldaláról idézzük: „A demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés kezdeményezésének büntette” (1950-ben az Európai Unióhoz akarták volna csatolni Magyarországot... Hol volt akkortájt az EU?)

Az Andrassy út 60-ban Pógyor István kihallgatója Szecsődi Róbert főhadnagy nem tudott érdemleges vádat konstruálni. Kristóf főhadnagy németországi és amerikai öt éves

tanulmányai, valamint nemzetközi KIE konferenciákon való részvétel felhasználásával is képtelen volt imperialista kapcsolatokat és a KIE felforgató tevékenységére utaló vádakot megfogalmazni. Lendvai őrnagy (!) elektromos sokkal fenyegette meg arra az esetre, ha nem írta alá az általa fogalmazott jegyzőkönyvet, melyek szerint a Protestáns Ifjúsági Egyesületet (sic!) a föld alatt tovább vezette és a rendszer ellen tevékenykedett. (Az elektrosokk alkalmazása – ha nem indítják be időben a szívet és a vérkeringést – néhány másodperc után halált okoz.) Végül aláírta az Európai Unióról szóló fogalmazványt.

A 12 évből csak töredéknyi időt töltött börtönben. Hogy ott mi történt, azt Ispánky Béla Kanadában kiadott börtönnaplójából, s a Londonban élő – a Mindszenty-perben elítélt, de 56-ban emigrált – pap elbeszéléséből tudni. Ugyanis a tekintélyes r. k. pap és a KIE nagyhatású református főtikára a Gyűjtőfogházban egy piccsen osztozott meg... Ispánky Béla tudta, hogy mennyire irritálta, sőt provokálta kínzóit az, hogy lelkileg nem tudják megtörni Pógyor Istvánt. Arcán – a legnagyobb próbatételek közepette is – mosolyféle volt látható. Két héten át nem engedték lefeküdni. Falhoz állították. S ha összeesett, hideg vízzel öntözték, és gumibottal verték. Így az erős fizikumú, egészséges lelkű ember, aki ráadásul a sőtétzárkás büntetések nyomán szeme világát is elvesztette – összeroppant. Arról is panaszkodott, hogy ételében mérget érzett.

Dr. Papp Vilmos

TANULÓ PRESBITEREK

Beszámoló a 13. Országos Presbiteri Konferenciáról

Szövetségünk szeptember 5-7. között rendezte meg 13. Országos Presbiteri Konferenciáját a tahitótfalui „Sion Hegye” református konferencia-központban. Témája a Magyarországi Református Egyház társadalmi missziója volt, amelyet a társadalom különböző, valamilyen szempontból hátrányos helyzetű emberekből álló rétegei között végez. Ezeknek a rétegmisszióknak az áttekintése folyamán a konferencia különös figyelmet szentelt a cigánymisszióknak. A konferencia alapigéje az 1Thessz. 5,14/b volt: „*Bízattatok a bátor-talanokat, karoljátok fel az erőtelenekeket, legyetek türelmesek mindenkihez*”.

A megnyitó áhítatot 7-én délután Árvavölgyi Béla tahitótfalui lelképásztor az 1Thessz 5,12-22 alapján tartotta, kiemelve, hogy az előjárókat nem világi rangjuk, hanem a szolgálatban – szeretetben, gondoskodásban – való kitűnésük kell, hogy jellemezze. Intett, hogy Isten Lelkét kiűzhetjük a gyülekezetből magatartásunkkal.

Az első előadást dr. Mikolicz Gyula, a Biblia Szövetség titkára tartotta „*A rétegmissziós ágak és jelentőségük*” címmel. Német kutatás alapján a társadalom szerkezetét úgy jellemezte, hogy az tagjainak társadalmi helyzete és alapértékeik szerint 10 – „milió”-nek nevezett – csoportra bontható fel. Ezeket olyan képek felvillantásával illusztrálta, amelyek a húsvét megünneplésének módjait mutatták az egyes milióknak megfelelő családokban. Megfigyelhető, hogy ezek a társadalmi csoportok fokozatosan tolnak az alsó néposztályok felé és a hagyományoktól egyre jobban elszakadnak. Hangsúlyozta, hogy a missziói parancs értelmében nem szabad lemondanunk a misszióról egyik csoport felé sem, tanulmányozva azok irányultságát és szokásait.

Ezt követően a Református Missziói Központ vezetője, Magyar-né Balogh Erzsébet az 1Kor 2,2-ből kiindulva ismertette a Központ küldetését. Elmondta, hogy céljuknak tekintik a reformátusság felelősségének az ébresztését, együttműködve a gyülekezetekkel, más felekezetekkel, civil szervezetekkel, missziói napok és konferenciák szervezése útján. Vallják, hogy misszióikon keresztül a gyülekezetek jelen lehetnek a világban.

Riskóné Mészáros Márta, a Lepramisszió igazgatója ezután arról beszélt, hogy az orvostudomány fejlődésének köszönhetően 50 éve van már gyógyszere a leprának és a mostani tevékenységük arra irányul, hogy – a korábbi fáslikészítés helyett – anyagi forrásokat keressenek a gyógyításhoz és a leprás környezetben felnövő gyermekek tanításához. Hálás szívvel emlékezett meg néhai Dobos Károly nagytiszteletű úrról, aki a kommunista rendszerben ezzel az egyetlen missziói ággal talált utat a határokon át a külföld felé.

Este Gottfried Richárd diósjenői lelképásztor végzett evangélicizációs szolgálatot a Luk 13,10-18 alapján. A 18 éve görnyedt asszony példájából kiindulva hangsúlyozta, hogy ez az asszony megszokta, hogy görnyedt, ahogyan mi is megszokjuk sok, szőnyeg alá seprt

bűnünk pókhálószerű megkötözését és járunk a gyülekezetbe – „valahogyan élni kell!” felkiáltással. Meggörnyesztenek botránkozásaink, félelmeink, önsajnálataink és egyéb, negatív gondolataink. Jézus azt mondta: „Ma!” még akkor is, ha szombat volt, megszabadíthatott ezektől.

Másnap reggel dr. Viczián Miklós, missziói tikárunk áhítata kezdte a napot a Luk 4,16-30 és a Mk 6,1-6 alapján. Ebben a zsinagógai jelenetben az ember bíraskodik Jézus felett és majdnem megöli, de Jézus eltávozik tőlük. Rövid felsorolásban jelölte meg az áhítat vezetője azokat a hajlamokat, amelyek szembefordítanak Jézussal: bálványimádás, az újjászületés szektás szokássá minősítése, az ember „tulajdonképpen jószág”-ának és a „mindenki üdvözül” tételének a hangoztatása, a kánon korlátozása a Biblia egyes könyveire, a moralizálás stb.

Délelőtt Sipos Alpár Szabolcs, a Magyarországi Liebenzell Alapítvány elnöke beszélt arról, hogyan tanítja a német Liebenzelli Misszió külföldi misszióra készülő hallgatóit arra, hogy idegen kultúrákba beilleszkedjenek és így közel kerüljenek azokhoz, akik között szolgálatukat végezni szeretnék. „*Idegen kultúrákba való beilleszkedés tapasztalatai a külföldi misszióban*” c. előadásában rámutatott, hogy az ősegyházban maguk az apostolok is nehezen léptek ki a megszokott zsidó kultúrkörnyezetből és indultak el a pogányok közé. Ugyanakkor óvott attól, hogy a

kultúra és az evangélium közé egyenlőséget tegyünk; a kettőnek együtt kell megjelennie a külföldi misszióban. Egy ilyen példa a helytelen misszió a gyarmatosítás volt, amikor az európai kultúra terjesztése helyettesítette az evangélium terjesztését. A külföldi missziói szolgálat három fő összetevője az elfogadás, a tisztelet és a szeretet.

Ezután Dani Eszter, a Zsinat Missziói Bizottságának irodavezetője számolt be személyes tapasztalatairól a cigányok között, miután 9 évet töltött Kárpátalján cigánymissziós szolgálatban. Ismertette annak a kérdőíves kutatásnak az eredményeit, amelyet a közelmúltban magyarországi református lelkészek között végeztek. Az 582 visszaérkezett válasz alapján látható, hogy a cigány egyháztagok elfogadottsága még általában alacsonynak mondható és ritkaságszámba megy a cigány presbiter. A misszióknak az egész emberre kiterjednie kell lennie, tehát szóban, tettekben és a közösség gyakorlásában kell kifejezésre jutnia.

A cigánymisszió áttekintésére a konferencia olyan kerekasztal-beszélgetéssel folytatódott, amelyben Dani Eszter mellett Durkó Albert, a Pünkösdi Egyház cigánymissziós igazgatója, Lakatos Gabriella cigánymissziós lelképásztor, Jobbágy József, a Zempléni Egyházmegye cigánymissziós referense, dr. Szabó Dániel elnökünk és dr. Szilágyi Sándor főtitkárunk vett részt. A kerekasztal egyik témája a jelenlegi helyzet felmérése, majd a Zsinat által kiadott cigánymissziós koncepció volt. A helyzetfelmérésből kitént, hogy még nincs Magyarországon önálló református cigány gyülekezet és az

ÉPÍTŐ KONFERENCIÁK

egyházközségeken kívül dolgozó cigánymissziós lelkészek helyzete nincs megoldva. A másik téma az volt, hogy a zsinati stratégia a misszió egyetlen útjának a cigányok meglévő gyülekezetekbe történő integrációját tekinti, holott ez csak esetleg több évtized alatt valósítható meg és a résztvevők közül többen javasolták, hogy lehessen létrehozni cigány gyülekezeteket is, a maguk sajátos liturgiájával együtt, úgy, hogy ezek a meglévő egyházközségek leányegyházközségeiként legyenek létrehozhatók és így a teológiai felügyelet, valamint a sákramentumok kiszolgáltatása, esküvő, temetés és az anyakönyvek vezetése megoldható legyen.

A délutáni előadások sorát *Némethné Balogh Katalin*, az Iszákosmentő és Szenvedélybeteg Misszió vezetője nyitotta meg. Kiemelte a depressziót, mint a szenvedélybetegségek kísérő tünetét, amely ellen a szabadság hangsúlyozásával próbálnak küzdeni: „Szabad nem inni!” Az előadást hangsúlyosabbá tette egy szabadult alkoholista

bizonyásgtétele, aki betegsége miatt már májátültetésre várt, de a Misszió dömösi otthonában kapott hitét az erősítette meg döntően, amikor állapotában olyan javulás állott be, hogy törölték a májátültetési várólistáról.

Jóllehet nem szerepel az RMK által irányított társadalmi missziók között, Szövetségünk mégis felkérte *Jenei Zoltán* nagytiszteletű urat, a Debrecen-Széchenyikertei Egyházközség lelkészét előadás tartására „*Lakótelepi misszió*” címmel. Ő elmondta, hogy a lakótelepeken az embereket egymástól és az egyháztól eltávolítja a zsúfoltság, a szomszédok állandó változása és a gyökértelenség, de ugyanakkor az egyház nagy és sokféle lehetőséget is kínál. Egy rövid, vetített film bemutatja gyülekezetük új templomát, a gyülekezeti teremben berendezett képzőművészeti galériát, a fiatalok játék-lehetőségeit és szóban hozzáfűzte, hogy igyekeznek minden társadalmi rétegnek programokat kínálni. Ezeket vonzóvá teheti, ha azok nemcsak kíváncsiságot elégitenek ki, hanem orvoslást is kínálnak problémáikra.

A péntek esti evangélikáció, melyet ismét Gottfried nagytiszteletű úr tartott, a samáriai asszony történetéről volt szó (Ján 4,1-42). Noha a samáriaiak gyűlölték a júdeabelieket, Jézusnak nem voltak kerülőútjai. Így találkozhatott délben az emberek elől bújkáló, tönkrement életű asszonnyal. Vele Jézus nemcsak szóba áll, de vizet is kér tőle. Tanuljunk Tőle kérni és elfogadni! Jézus az embert látta meg az asszonyban, akiből – parázna nőből – evangélikátor lesz, hiszen korsóját is hátrahagyva szalad a városba, hívogatni Jézushoz. Vajon miért kellene nekünk is „otthagyni a korsót”? Ne késsünk le a találkozásról, mert az ördög egyik legravaszabb kísértése: „térj meg – holnap!”

Szombat reggel *dr. Bodnár Ákos* elnökségi tagunk a Mt 6,33 alapján indította a résztvevőket áhítattal. Rámutatott, hogy keresni csak azt lehet, amiről sejtjük, hogy létezik. Az „elsőszőr” a fontossági sorrendet adja. Einstein azzal utasította el, amikor valaki a Jézusban való hitet csak ábrándnak nevezte, hogy Jézus valóságos élő ember volt. Egyetlen célunk lehet az Ő keresése, amint ezt a Heidelbergi Káté 15. kérdés/felelete is tudunkra adja.

A délelőtti folyamán két előadás is foglalkozott a börtönmisszióval. Nt. *L. Molnár István* börtönmissziós lelkész, a Pestszentlőrinc-Erzsébet-Bélatelepi Egyházközség lelkipásztora, vázolta azokat a nagy kérdéseket, amelyekkel szembesül szolgálata végzése közben. A bűn fogalma a jogszabályok szerint változik; ami tegnap még bűn volt, az ma lehet, hogy már nem az és fordítva. A misszió célja, hogy a bűn fogalma a Szentírás szerint váljon tudatossá az elítéltek-

ben. Kiindulásuk az legyen: én vagyok a hibás. Életüket lefojtja a napirend. Fel kell ismerniük, hogy nincsenek egyedül, az ember megtalálhatja Istent a közelében. Probléma a visszailleszkedés a külvilágba, amire református gyülekezeink nincsenek felkészülve, sőt sokszor elzárkóznak, így a református volt elítéltek szerencsés esetben valamelyik másik felekezetenél találnak testvérekre.

Ehhez korreferátumként *dr. Békefy Lajos*, „Presbiter” c. lapunk főszerkesztője elmondta, hogy a „nyitott társadalom” di-

vatos jelszava hazugság, ha falakat emelünk a büntetett előéletűek elé. Feladatunk lenne a „befogadás” gyakorlása. Legyen évente egy olyan vasárnap, amikor imádkozunk a fogvatartottakért.

Lapunk említése kapcsán a főtítkárnak megemlékezett, hogy a *vakmisszió szolgálata* – amelyről nem volt előadás – megvalósulhat olyan formában is, hogy önként vállalkozók hangrögzítő eszközben olvassák a lap egyes cikkeit és azt megküldjük mp3 formátumban azoknak a gyengén látó vagy vak testvéreinknek, akik ezt igénylik.

Végül *Gál Judit*, a Kórházmisszió vezetője tartott vetített képekkel kísért előadást a kórházi missziós szolgálatokról, kiemelve, hogy ez a misszió a betegek mellett a családtagok és az ápoló-gyógyító személyzet felé is irányul. Néha „híd” jellegű szolgálatra is szükség lehet a beteg és hozzátartozói között. Kiemelte, milyen nagy erő lehet a betegágyon vett úrvacsorában is.

A főtítkárnak zárószavában megemlékezett Martin Luther King 50 éve elhangzott szavairól („I have a dream”), és útravalóul felolvasta Reményik Sándor „Lefelé menet” c. versének második szakaszát.

A konferencia méltó zárása istentisztelet volt, melyen az Igét *Sipos Bulcsú Kadosa*, az Északpesti Egyházmegeje esperese hirdette a Ján 15,1,2,16. verse alapján. Igehirdetését azzal vezette be, hogy ma rendkívüli időket élünk – a Jézus feltámadását követő utolsó világkorszakban vagyunk. Elérhetővé vált az üdvösség, ezt kell láthatóvá, hallhatóvá tenni az emberek számára, amihez a Lélek ad erőt és hatalmat. Az új világ építésének legnagyobb jelentőségű pillanata a bizonyásgtétele, amellyel presbitereink is szereplői lehetnek az Isten ügyének. A táltumok példázatából kiindulva, mindegyikünk kapott táltumot: gyülekezetet, tudást, alkalmakat; gyarapítottad vagy elástad? Az istentisztelet a mintegy 60 résztvevő közös úrvacsorájával zárult.

A konferencia estői beszélgetéssel, az előadások megbeszélésével, filmvetítéssel és sokszor éjfél utánig tartó testvéri eszmecsere-kel zárultak.

Mit jelent nekem hitvallásunk?

méből – elindult az életben, még most is tart. Az Úr Isten naponként megújít, megerősít, tanít, formál, szeret... Nyitogatja, erősíti szívemet és elmémet arra, hogy hű tudjak maradni Óhoz és a Református Egyházhhoz. Ebben segít nekem a Szentírás olvasása mellett a hitvallásunk ismerete is.

Becz Tünde

Az az emlék jut eszembe, amikor fiatalabb koromban konfirmáltam. Akkoriban a Káté szövege nehezen volt megérthető számomra, amit még meg is kellett tanulnom. Nem értettem, ahogy akkoriban az igehirdetéseket sem. Hosszú idő telt el, míg újra a kezembe vettem. Ha most olvasom, arra az útra gondolok, amelyre az Úr Isten elhívott, szelíd hangon, a huszas éveim végén. A változás, ami akkor – Isten kegyel-

A Heidelbergi Kátét azért tudom szeretni, mert – kiindulásképpen – a személyes, evangéliumi hitről szól! Az 1-2. kérdésre adott válasz az újjá született keresztyén ember hitvallása – nem csak a reformátusoké. Viszont azért érdemes reformátusnak lenni, mert olyan Káténk van, amely azt a szívbeli bizodalmat teszi első helyre, amely a Krisztus áldozatáért – elvesztett voltunk ellenére – ajándékba kapott örök életéről szól.

A Kátében megfogalmazott bibliai igazságokat (dogmákat) csak az utóbbi években kezdtem értékelni, miután (egyházon belül) felbukantak olyan nézetek, amelyek ezek némelyikét kétségbe vonták. Pl. az ördög (Isten ellen fellázadt szellemi hatalom) létezésének kétségbe vonása; vagy az ember tökéletes romlottságának megkérdőjelezése! Jó tudni, hogy a Heidelbergi Kátéból világos: az ilyen nézetek nem férnek bele a református keresztyén teológiába!

Kövespataki László

Azt olvastam a Bibliában... (12.)

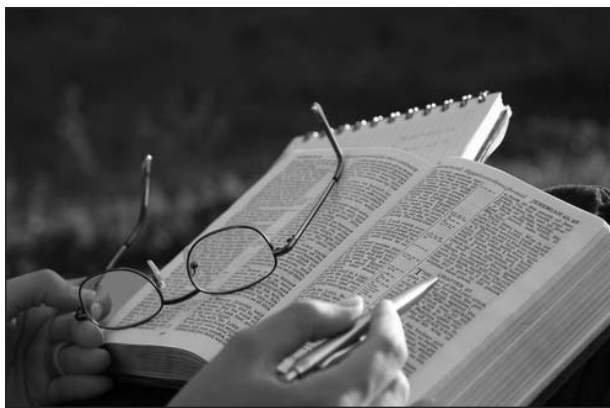
...hogy „Csak titeket választottalak magamnak e földnek minden nemzetségei közül...” (Ámós 3,2) A Biblia számtalan helyén olvasom, hogy Izrael Isten kiválasztott népe. E gondolat legelső helye az I. Mózes 12,3 „...nagy nemzetté teszlek... és megáldom azokat, akik téged áldanak, és aki téged átkoz, megátkozom azt: és megáldatnak tebenned a föld minden nemzetségei.” Ez valóban megtörtént Jézus Krisztus eljövételével. Őt elutasította Izrael. Keresztre feszítése nem érvénytelenítette az előbbieket?

* * *

A kérdező – helyesen – üdvtörténeti síkon marad. (Nem kell mondani, hogy van számos primitív nézet is ezzel kapcsolatban. Ezeket azonban nem idézzük.) Pál apostol Római levelének 9-11. részei félreérthetetlen tanítást mondanak Izrael kiválasztásának örök és visszavonhatatlan tényéről. Mi talán azzal a nyelvi jelenséggel kezdjük, hogy a „kiválasztás” bibliai fogalma a „BÁHAR” igeigék participium passzívumban, tehát „kiválasztott kegyenc” értelemben sohasem fordul elő. A katonai szaknyelvben szerepel ugyan, mint „hadviselésre alkalmas férfi”. Izrael kiválasztása viszont hittani és nem katonai kérdés.

Az Ige annyit mond, hogy a világ összes népe közül ott és akkor Isten Ábrahámot és utódait választotta ki arra, hogy áldását köz-

vetítsék az egész világnak. E kiválasztás nem öncélú. Tehát nem kegyencnének, dédelgetett személynek, népnek szemelte ki Isten Izraélt, hanem hogy egy küldetést – mégpedig nagyon súlyos mellékkörülményekkel járó küldetést – teljesítsen. Ábrahámnak el kell hagynia az ókor „Ameriká-

ját”. A sumér Ur városában palotaszámba menő házban lakik (itt 4000 évvel ezelőtt már szennyvízelvezetés is volt!), birtokai vannak (hála a sumér, majd babiloni uralkodók által kialakított és államilag szabályozott öntözőrendszernek).

Vállalnia kellett a hontalanságot, több nemzedéken át tartó 3500 kilométeres vándorlást, s végül Kánaánban a nomád beduinok primitív életkörülményeit. Olyan próbákat kellett kiállnia, mint Jahve Úr Isten félreérthetetlen parancsa, egyetlen fia feláldozását, tekintve annak érdekében, hogy majd

örökre tilalmazott legyen az ókori keleten – s másutt is – szokásos gyermekáldozat.

A „kiválasztás” (héberül: BÁHAR szógyök) mindig valamilyen célra, küldetésre való kiválasztást jelent.

Izrael „szerszám” Isten kezében. Kr. u. 135-ig – amikor is saját hazájából tiltják ki Hadriánus császár parancsai. Megannyi próbatételen át az Ige eljut a föld végső határáig...

Bár Izrael Jézus Krisztust elutasította, Isten nem vonta vissza „örök szövetség”-ét. A Róma 9-11 pontosan, részletesen és szenvedélyesen fejt ki e tény. Izrael egy része ma is igyekszik ennek eleget tenni. (Miközben a „keresztyén Európa” még gyökereit is megtagadta. Lásd az új magyar alaptörvény bevezetője – „Isten áldd meg a magyart” – feletti liberális, sánti, és veszett felhördülés, Cohn-Bandit őrjöngését.)

Jóbot arra választotta ki Isten, hogy súlyos szenvedései által eljusson a „Tudom, az én Megváltóm él!”-ig. Jézus ezt imádkozta Gecsemáné kertjében: „Múljék el tőlem e keserű (méreg) pohár, mindazonáltal legyen meg a te akaratod!”

Jól gondolja meg magát az, aki rendkívüli isteni „kiválasztott”ságra áhítozik. Véletlenül se irigykedjék a „választottakra”. Egy bizonyos, hogy mindenki kapott valamilyen karizmát – kegyelmi ajándékot. A kérdés: jól vagy rosszul élünk vele.

DrPV

Elöttem jártak (I.)

A 18. és 19. század fordulóján a nagy finn lelki ébredés vezéregyénisége *Rvotsalenen Pál* (1777–1852) tündöklő élete és hite világította be a megsötétedett Európa égét. Ennek a lelki korszaknak az eseményeit írja meg életrajzi regényében Oravala Ágoston evangélikus lelkész „Parasztróféta” címmel. (1932 június)

Hitre jutásom első karácsonyára (1947 december) kaptam ajándékba ezt a könyvet hívő újpesti barátaimtól. Azóta is féltve őrzött kincsként őrzöm első lelki olvasmányként, amely példaértékű evangéliumi könyv a lelki ébredésről, Isten Lelkének csillogó gyöngyszeme.

Ezt az egyszerű finn parasztembert űzte-hajtotta bűnei égető, mardosó tüze olyan emberek közé az ezer tó országában, akik kegyelemből új életre születtek. Bár maga sem tudta, hogy hová, csak annyit tudott, hogy Svomenjoriban él egy Högmán nevű kovácmester, aki tudna égető lelki kínján könnyíteni.

Hosszú bolyongás után rátalált a kovácmester otthonára, ahol szerető szívvel befogadták és egy egész éjszakát átbeszélve lelki békességre jutott: új emberré született. Rátalált arra, amit régóta keresett: lelke nyugalalmát, igazi békességet. Csordultig lett a szíve azzal, amire régóta vágyott. Mostantól más útra tért és indult el, amit a Biblia keskeny útnak nevez. Göröngyös ez az út, de boldog ember az, aki rátalál.

Pál lelkigondozói módszeréről két rövid részletet idézek a „parasztróféta” életrajzi regényéből tanulságként.

1. Megtapasztalások a lelki szolgálatban

Egy fiatal lelkipásztor – Bergh, aki nemrégén jutott élő hitre – látogatott el Pálhoz Sutelából. Pál így szólt hozzá: „En az erdő embere az erdők emberének mondom el a füstös konyhákban azt, amit te itt a templomban ezeknek mondasz”. Pál mindig megszólalt a házi igealkalmon és úgy beszélt, ahogy beszélni szokott. Kezdte halkán, szaggatott szavakkal, de aztán nekibátorodott és magával ragadta hallgatóit. Amikor már meg-megmozdultak a szívek és a hallgatók figyelme elérte a tetőpontját, beszédét megszakította.

Amikor a fiatal emberek fölszedelőzködtek és indulóféltben voltak, még mindegyiknek mondott valamit bátorításképpen, tanácsképpen, s szavait egy-egy jókedvű megjegyzéssel fűszerezte.

- Neked a test számára vannak füveid és kenőcseid polcaidon, de a léleknek való orvosság az Úr kezében van. Onnan pedig senki el nem veheti maga, hanem annak adatik, aki kéri és hittel várja. A magukat megigazítani akarók maguk veszik el, de Isten gyermekei megvárják, míg az Úr adja oda nekik – fejtegette Pál Malmgrennek, aki ott ült a közelében, és aki figyelmesebbnek látszott a többinél.
- Másokat eligazítottál Pál, másoknak adtál jó tanácsokat, de engem meghagytlál a magam tanácsalanságában – szólalt meg Bergh, amikor már elmentek a vendégek.
- Azt tanácsolom neked, hogy kerülj Renqvist cselekedetekben bizakodó szenteskedését és csak annyit imádkozzál, amennyit megbír a hited.
- De amikor ezen az estén megint annyira meg kellett látnom a magam nyomorult és üres voltát, hogy valósággal megbor-zadtam magamtól. Itt is – akárcsak Pälkjärviben – egyre szorongat a saját bűnösségem tudata. Másoknak prédikálok, má-

sokat tanítok, nekem magamnak pedig nincs részem a kegyelemben.

Pál lehunyta a szemét és egy darabig szótlánul ült, miután Bergh már elhallgatott.

- Van a papok között elég olyan, aki gazdagnak véli magát: legyen közöttük olyasvalaki is, aki szegénynek ítéli magát – szólalt meg végre. – A szegénynek a szava is alázatosabb. Maga az élet Ura is szegénnyé lett, hogy a szegényeknek az Isten üzenetét hirdethesse. Gondolj erre! A gazdag a gazdagokhoz, a szegény a szegényekhez igazítsa a maga szavajárását...
- Igen, de amikor olyan nehéz az embernek megismerni a maga ürességét, szegénységét és tehetetlenségét.
- Nehéznek nehéz, de mégis csak ennek a próbának a tüzeben edződik az ember igehirdetővé. Ez az igazi akadémia. Aki ezt kijárta, az nem a magából szól, hanem az Úr szavát hirdeti. Ha mint szegény lépsz az emberek elé és a szegénység lelke szól belőled, az Úr titkon a maga erejét adja szavadba és a bűnösök ébredezni kezdenek szószéked körül. Ez a titka ennek. A magad szegénysége és e miatt való szomorúságod ne legyen tehát ok a hitetlenkedésre! Az emberi természet gazdagságra törekszik lelkiekben is, földiekben is, az Úr munkája és ereje azonban ellene vagy a természetnek.

Éjfélig beszélgettek ketten, mint máskor is annak előtte. Amikor Pál elment, Bergh még elüldögélt egymagában és gondolkozott azon, amit hallott.

- Mégis csak úgy van, ahogy Pál tanítja. Közben-közben mindig ingadozom, de egyszeriben kitisztul a látásom és megerősödöm, ha ő ide jön, megszólal és rávilágít a keresztyén élet útjára. Mentől jobban megismeri az ember, annál jobban ragaszkodik hozzá. Ez is, amit most mondott a szegénységről és a szegénység lelkéről, milyen csodálatosnak tetszik és mégis milyen fönséges egyúttal. „Ha mint szegény lépsz az emberek elé és a szegénység lelke szól belőled, az Úr titkon a maga erejét adja szavadba.” Bizony-bizony úgy van. Az Úr kinyilatkoztatta neki kegyelmének titkát és megadta neki a bölcsesség lelkét. Csak el ne hallgattassák és meg ne akasszák munkájában! Sok ellensége van a papok között is, a világiak között is. Ezekkel a gondolatokkal foglalkozott Bergh, amikor jó későn nyugovóra tért.
- Te mindig a legjobban magyarázod meg Pál, hogy a bűnös ember hogyan igazul meg Isten előtt – szólalt Bergh az összejövetel után a nagyszobában. Ugyan hol találtad meg ennek a módját?
- Abban a tudós iskolában, ahol az ember fakéregből sült kenyeret eszik – vetette oda Pál, mint akinek már eleve kész a felelete erre a kérdésre. Nem elég, hogy egyszer megtanulja, minden áldott nap újra meg kell tanulnom. Pál egyre csak magáról beszélt, a maga életéről, hitéről és harcairól.

Az igei összejövetelük befejező éneke zsongott a szívében:

*Jézus barátai bízzatok, megálljatok a hitben,
Ha a világ gyalázatot zúdít reátok itt lenn.
Ha tép, ha ront a bű, a gond: zúgjon hallelujátok,
És semmiképp Jézus kezét el ne bocsássátok!*

M. L.

(folyt. köv.)

Az a „csodálatos lugosi presbiteri konferencia!”

A házigazdák remélik, így marad meg sokak emlékezetében a IX. egyházkerületi presbiteri konferencia, melynek házigazdája idén a temesvári egyházmegyéből a lugosi gyülekezet volt. A KREK Presbiteri Szövetség cikluszáró rendezvénye nem jöhetett volna létre a KREK, a Temesvári Esperesi Hivatal és főleg a helyi, Lugosi Egyházközség segítségével nélkül. Itt intézményekről szöveg, de ne felejtjük, hogy mindegyik felsorolt intézményt emberek, Isten hű munkatársai alkotják.

Cikluszáró rendezvényként emlegettem, mert a presbiteri szövetség eredeti elgondolását sikerült, Istennek hála, végrehajtani: *kilenc év alatt a kilenc egyházmegyét* (Nagybánya, Szatmár, Érmellék, Nagykároly, Szilágysomlyó, Zilah, Bihar, Arad és Temesvár) *végigjárni*. Sikerült a presbiterképzésnek számító konferenciák témáival, nívós előadásaival eljutni egészen a végvárákig. Az idei konferencia fő témája a 450 éves Heidelbergi Káté volt.

Szeptember 30-án, pénteken, *Csűry István* püspök áhítatával kezdődő konferencián a Debreceni, Nyírségi, Békési és Csongrádi Egyházmegyék mellett az Erdélyi Egyházkerület nyolc egyházmegyéje, az egész Királyhágómellék, a Nagykárolyi Egyházmegye kivételével, mintegy 150 delegátusa volt jelen. A helybeli és szomszédos gyülekezetek presbiterjeivel a három nap alatt kb 200-230 érdeklődő fordult meg a 110 éves gyülekezet templomában.

Az első napi előadók, *dr. PhD Békefy Lajos*, a „Presbiter” lap főszerkesztője Budapestről és *dr. Juhász Tamás*, a Kolozsvári Protestáns Teológia professzora, két nagyon érdekes és részletes előadást tartott. „*A meleg lelki kenyér világhódító útja*” valamint „*A Heidelbergi Káté és más káték az erdélyi református egyházban*” című előadásokból megtudhattuk a HK megszűlésének és alkalmazásának történetét, valamint más Erdélyben használt káté (Nagy Péter 1858-as, Sas Kálmán 1935-ös és Nagy Barnabás „argentin” kátéja) rövid történetét. Szomorú közjáték, a korreferátumot az egyik előadáshoz a nemrég elhunyt id. Higyed István ny. lelkipásztor tartotta volna, egy perces néma főhajtással fejezték ki részvétüket a jelenlevők.

Második napi előadók *dr. Szűcs Ferenc*, a Károli Gáspár Teológia professzora Budapestről és *dr. Péter Csaba*, a Partiumi Keresztény

Egyetem oktatója Nagyváradról. Előadásukból: „*A Heidelbergi Káté fontossága napjainkban, a hitvallás tanítás fontossága*”, illetve „*A Heidelbergi Káté a presbiterképzésben*”, valamint a hozzájuk kötődő korreferátorok – *Szilágyi Zoltán*, a KREK katekétikai előadója és *Bustya Dezső* ny. egyházkerületi főjegyző – előadásaiból sok gyakorlati kérdésre kaptunk választ. Ugyancsak gyakorlati és személyes tapasztalatát osztotta meg velünk *dr. Viczián Miklós* MRPSZ missziói titkár Budapestről, a „*Személyes hit és hitvallás*” című előadásában. Minden előadás után lehetőség volt a hallottak megvitatására, reflektálásra.

A délutáni városnézés, valamint a lugosi ifjúság zenés-verses szolgálata az esti áhítat után kellemes érzéseket ébresztett a résztvevőkben. A konferencia két napján a Kálvin Kiadó standja állt az érdeklődők rendelkezésére sok értékes kiadvánnyal és ajándékkal.

A vasárnap reggeli ünnepi istentiszteleten *dr. Békefy Lajos*, *Fazakas Csaba* temesvári esperes és *Gáll Zoltán* lugosi lelkipásztor hirdette Isten nekünk szóló Igéjét, és végzett úrvacsorai szolgálatot Új kenyér alkalmából.

Beszámolómban nem tudom visszaadni azt a jó hangulatot, ami a konferenciát jellemezte, mivel csak száraz tények felsorolására szorítkozok, de higgyék el nekem, nem hiába hangzott

el egyesektől a címben leírt jelző. Sok minden biztos kimaradt rövid beszámolómból, ami más testvérünknek fontos lehet, de nem szándékosan, mivel három nap ajándékait nehéz pár sorban leírni.

Összefoglalva a három nap történéseit a szervezők részéről: lelkészek, professzorok ige hirdetésen, előadásokon plántáltak. Hozzászólások, megbeszélések, kisebb-nagyobb csoportos beszélgetések, az otthoniakkal való megosztások hozzájárultak az öntözéshez. Gondviselő Istenünk adja majd reményeink szerint a növekedést, azt a gyümölcstermést, ami meg kell látsszon mindannyiunk életében egy-egy ilyen esemény után.

Köszönet minden segítőnek, a sok neves és név nélküli testvérnek, és elsősorban Soli Deo Gloria!

Venter Miklós
PSZ-főtitkár

Szeretettel gratulálunk!

Dr. Kelemenné Farkas Mártának, szerkesztőbizottságunk tagjának. A Károli Gáspár Református Egyetem Idegen Nyelvi Lektorátusának korábbi vezetője a Károli Gáspár Református Egyetem Rektorának Elismerő Oklevelét vette át az Egyetem ünnepélyes tanévnyitóján 2013. szeptember 2-án, a Fasori Református Templomban. Francia-olasz szakos nyelvtanárként és elkötelezett református hitoktatóként 16 éven keresztül volt az Idegen Nyelvi Lektorátus vezetője. Szerkesztésében

jöött létre egy kezdő és haladó szintű egyházi szaknyelvi tan-

anyag- és tankönyvcsalád angol, német, olasz és francia nyelven. Így az egész világon egyedülálló profilú Theolingua nyelvvizsgaközpont létrejötté is nevéhez fűződik.

Dr. h.c. Szabó Dánielnek, Szövetségünk elnökének, aki a debreceni Nagytemplomban szeptember 28-án *Dr. Bölcskei Gusztáv* püspöktől, a Zsinat lelkes elnökétől vette át a Debreceni Református Kollégium Jubileumi Emlékérmét. Mindkettőjük szolgálatáért Istennek adunk hálat és kérünk áldást további munkálkodásukra.

IX. Presbiteri Konferencia Sólyomkőváron

Napos szeptemberi időben gyűltek össze a Szilágysomlyói Református Egyházmegye presbiteri Sólyomkőváron a hagyományos őszi konferenciára. A reggelek már hűvösek errefelé, de amint a Nap feltűnt a fák és dombok fölött, lassan mindenki felmelegedett.

A megnyitó istentiszteleten **Lukács József** püspökhelyettes hirdette Isten Igéjét a 2Thess. 3,1-5 versei alapján. A tevékeny keresztyén életre hívta fel figyelmünket. Az első században élő keresztyének annyira hittek Jézus korai visszajövetelében, hogy már-már tétlenül, semmittevően éltek mindennapjaikat. De ugyanez a semmittevés, gyümölcsstermés nélküli keresztyén élet veszélyezteti mai egyházunkat is. Egyesek már úgy tekintenek egyházunkra, mint egy szolgáltatást végző intézményre. Ünnepelni akarnak, de Jézus nélkül. Imádkozzunk egyházunkért, családjunkért, gyülekezeteinkért, egymásért, hogy a szolgálatban ne lankadjunk meg, és Isten Lelke által erőnk megújuljon.

A köszöntések sorában előbb **Tóth András**, a Presbiteri Szövetség elnöke üdvözölte a megjelent vendégeket, előadókat és a presbitereket. Majd **Székely Csaba** egyházmegyei főgondnok köszöntő szavai következtek. A tanulás fontosságáról szolt, hisz a megfelelő szolgálathoz megfelelő tudást és bölcsességet kell szerezni. Növekedni kell a kegyelemben és a Jézus Krisztus ismeretében ahhoz, hogy előljárói hivatásunkat minél jobban betölthessük.

Ezután került sor a konferencia első előadására, amit **Dr. Fekete Károly**, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem rektora tartott a 450 éves Heidelbergi Kátéről. Hitvallásunk kialakulásának történetét kísérelhettük figyelemmel 1518-tól kezdődően egészen megjelenéséig 1563-ig. Megtudtuk többek között, hogy Ursinus Zakariás és Oleviánus Gáspár mellett német tudósok, teológusok egész sora dolgozott azon, hogy egy olyan hitvédő iratot állítsanak össze a református egyház számára, amely bibliai alapokon nyugszik. A kérdés-feleletek összefoglalták a Szentírás üzenetét, és így mindenki által elfogadott lett a református egyház. Amikor 1563-ban a Heidelbergi Káté megszületett, négy célt szolgált:

- az ifjak oktatásának és nevelésének eszköze volt;
- útmutató volt a lelkipásztorok számára a prédikációra való felkészülésben;
- a vasárnapi istentiszteleti rendtartás (liturgia) része volt: 9 vasárnapon át beosztva fel kellett olvasni mind a 129 kérdést és feleletet, hogy a gyülekezet soha ne feledje el;
- a gyülekezet számára tanító, nevelő eszköz volt; ezért a vasárnap délutáni istentiszteleten a prédikációban a kátét magyarázták a lelkipásztorok.

Az előadó személyes vallomásként elmondta, hogy igazi keresztyénné a Biblia által lett, de azon belül igazi reformátussá csak a Heidelbergi Káté által tudott lenni. Ezért ajánlotta mindannyiunk figyelmébe a Káté rendszeres olvasását, tanulmányozását.

Rövid szünet után következett a konferencia második előadása, amit **Horváth József** sarmasági történelemtanár tartott a magyar nemzet- és küldetésstudatról, és azon belül a Szent Korona rejtélyéről.

Előadásából kitűnt, hogy elkötelezetten hisz abban, hogy a magyarságnak sorsa és küldetése van a Kárpát-medencében. Az ősmagyarok küldetésstudatában már ott volt az egy és igaz Istenbe vetett hit; hittek az Ő szilárd hatalmában és szerető oltalmában.

A Magyar Királyság megalakulásával, Szent István megkoronázásával pedig ez a nemzet- és küldetésstudat tovább erősödött. A Szent Korona az egységes nemzet jelképe lett; minden magyar keresztyénnek hinnie és éreznie kell ennek a misztériumnak az erejét. Ebben még a középkor két hitharcosa, az egymás ellen viaskodó katolikus Pázmány Péter és a református Bethlen Gábor is egyetértett. A Szent Koronának összetartó ereje van, az egységes nemzethez való tartozást erősíti a magyarokban. A magyarok mindig is hittek abban, hogy a koronát Istentől kapta az ország egy meghatározott küldetéssel és céllal. A szabadság, a védelem, az egyenrangúság és a méltóság jelképe lett minden nemzedék számára. És ezért tisztelték évszázadokon át a Magyar Szent Koronát a többi nemzetek is mind a mai napig. Ragaszkodnunk kell ősi hagyományainkhoz, értékeinkhez, ereklyéinkhez, hisz ezekben van nemzetünk jövője.

Ezt követően a sarmasági ifjúsági csoport, **Püsök József Attila** lelkipásztor vezetésével zenés előadással örvendeztetett meg bennünket. A dalok között voltak hiterősítő és hitmélyítő énekek ugyanúgy, mint a nemzettudatot erősítő dalok. Ezek hallgatása közben mindenki megerősödött az a bizonyosság, hogy jó érzés református keresztyénné és egyben magyarnak is lenni. Isten gondviselő szeretete tartott meg bennünket mindaddig keresztyénné és magyarnak, és ezt a két értéket őriznünk kell és továbbadnunk a következő nemzedéknek.

A konferenciát a megszokott szeretetvendégséggel zártuk, ahol a finom falatok elfogyasztása közben kötetlen beszélgetések alakultak ki a résztvevők között. Már elmúlt a reggeli hűvös idő, és mind kint, mind bent (a szívben) melegség töltött el mindent.

Ezúton köszönjük minden szervezőnek, segítőnek és résztvevőnek, hogy Sólyomkőváron ez alkalommal is tartalmas és lélekemelő napot tölthettünk el.

Szőnyi Levente
esperes

A presbiter könyvespolcára és kezébe

A Káté igényes, félezer oldalas magyarázata

Kevés olyan könyv van, amiről már születése, megjelenése pillanatában elmondható: *sikerkönyv* lesz a szó legnemesebb értelmében. Ilyen ritkaság bizonyára *Dr. Fekete Károly* könyve, a „A Heidelbergi Káté magyarázata – Hálaadásra vezető vigasztalás 129 kérdésben-feleletben”. A nagyszerű és gazdag tartalmú könyv minden igényt kielégít a református hitvallási irat egyes kérdéseinek megismerését illetően. Mély és

részletes, nemzetközi szinten is ritkaság-számba menő kifejtését kapjuk minden egyes kérdés-feleletnek, a református teológiatörténet és kátémagyarázat történetének legkiválóbbjai gondolatát ismerhetjük meg „lelki zászlónkról”. Minden egyes kérdést továbbgondolásra vezető elmélyítő, didaktikai és ismeretnővelő idézetválogatás egészíti ki. A Szerző előszavát idézzük: „Az újszövetségi keresztyén gyülekezet életében folyamatosan jelen volt a tanítás eleme. Újra ki kell domborítani egyházunkban a tanító jellegű alkalmak jelentőségét, amelyeknek a gyülekezetépítés tartalmi cselekményeivé kell válniuk. A változatos tanító alkalmak – bibliaiskola, népszerű hittan, alapvető dogmatika, keresztyén életvezetés kurzus stb. – megtartásához nyújt segítséget a Heidelbergi Káté most közreadott magyarázata, hogy a különböző témák megbeszéléséhez adjon teológiai-elméleti vezérfonalat, és lehetőség nyíljon az esetleges tévképzetek eloszlatására, illetve a helyes felismerések megerősítésére. Ez a kézikönyv azért született, hogy serkentse az identitástudat erősítését, a felnőtt gyülekezeti tagok hitismeretének kiszélesítését. Szükséges az időszerű, felkészült tanítás, amit aztán következetesen képviselhetünk is. A Heidelbergi Káté tanításának mélyebb megismerése immunanyagot képezhet a jelen tévtanai, zűrzavaros vallási vélekedései ellen, és hozzájárulhat az igaz hit megszilárdításához”. Nem csak szakemberek, teológusok, lelkészek, presbiterok, gyülekezeti tagok, hanem a lelki és bibliai tartalmú

hitelvek iránt érdeklődő más felekezeti keresztyének, de nem keresztyének is lelki-szellemi nyereséggel forgathatják a nagy anyagismerettel készült opust. Bizonyosak vagyunk abban, hogy e katekizmusmagyarázat nem csak a kátémagyarázat történetében, de a szerzőnek az életművében is kiemelkedő magaslattal jelent.

Örvendetes, hogy a függelékben olvashatjuk a könyv szakmai lektorának, *Dr. Juhász Tamás* kolozsvári református teológiai professzornak az értő fordításában a Káté születésnapjára írt fejedelmi előszót, ami mind III. Frigyes kegyes pfalzi fejedelemhez, mind a Káté tartalmához méltó, s méltató ajánlás. A fejedelem annak a reményének adott hangot 1563. január 19-én, egy keddi napon közzétett soraiban, hogy a Káté az egész országban „ha az ifjúságot már kicsi korától kezdve ... határozottan fogjuk Isten Igéje szerint oktatni és nevelni, s a Mindenható megadja nekünk életünk általános javulását, és mind ideig való, mind örökké tartó boldogságban részesít minket”. E fejedelmi sorok 450 év múltán is teljes mértékben megőrizték időszerűségüket és iránymutató erejüket. Erre éppúgy, mint e könyvre nagyon érdemes odafigyelnünk, s megszívlelnünk mindkettőt. Presbiterképzésben, csoportos kátétanulmányozásban is igen hasznos, magas szintű, mégis közérthető „tankönyv” Fekete Károly professzor kiváló munkája. A kiadvány a Kálvin Kiadó értékes szolgálatát is dicséri.

(drbl)

A Heidelbergi Káté 450. évfordulóján

KÁTÉ-KVÍZ (VIII.)

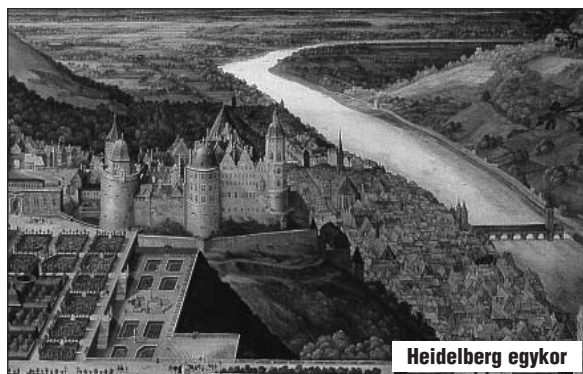
KÉRDÉSEK

- 1 Szerepel-e a presbiter szó a Kátében?
- 2 Mi az a három „dolog”, amivel tartozunk „előjárónknak” az V. parancsolat szerint? (t..., sz..., h...; ... kérdés-felelet)
- 3 A reformációban az Isten előtti megigazulás az egyik döntő hitbeli felismerés volt. Hogyan történik ez? „Egyedül...” (... kérdés-felelet)
- 4 Mi Krisztusunknak az a 3 „szerzeménye”, amit Isten nekünk tulajdonít minden érdem nélkül, ingyen kegyelemből? (e..., i..., sz...; ... kérdés-felelet)
- 5 Melyik kérdésben fordul elő még az „egyedül” szó, s melyik válaszban fordul elő Krisztusnak az a 3 „érdeme”, ami egyedül igazítja meg az embert? (... kérdés-felelet)

A hetedik forduló megfejtőinek névsora: *Balló Gábor*, Ócsa • *Csonka György*, Budapest • *Karmacs Zoltán*, Túrlevárd • *Király István*, Tiszakeszi • *Kis-Böndi János*, Nyíregyháza • *Knul János*, Üllő • *Lapis Viktor*, Debrecen • *Mészáros Bálint*, Miskolc-Alsóváros • *Nerada Máttyás*, Budapest • *Rehor Lászlóné*, Vajdácscsa • *Simon István*, Miskolc-Tapolca • *Szabó Klára*, Miskolc-Hejőcsaba • *Székely Tamás*, Mernye • *Szucsányi Károly*, Barabás • *Varga Lászlóné*, Mernye • *Zóka Benjámin*, Pécs.

A kvíz megfejtési kulcsát utólag közöljük honlapunkon, elérhetősége: www.presbiter.hu

Köszönjük a válaszokat!
Testvéreinket arra kérjük,
hogy a VIII. forduló válaszait
a Magyar Református
Presbiteri Szövetség
címére küldjék el
(1092 Bp., Ráday u. 28),
illetve e-mailben ide:
megamama@freemail.hu
Megjelölés: **Káté-kvíz**.
Beküldési határidő:
2013. november 11.
Dr. Békefy-Röhrig Klaudia

Bemutatjuk a sátorlajaujhelyi református cigánygyülekezetet

A zempléni hegyek lábánál terül el a város. Isten kegyelme, hogy nem esett áldozatul szomszédaink csillapíthatatlan, erőszakos terjeszkedési szándékának. El kellett viszont szenvednie a „határövezettel” járó zárt és szigorúan ellenőrzött város helyzetét. Az utóbbi két évtizedben azután teljes szívvel és nagyszerű eredményekkel igyekszik nyitni minden irányba. Gyönyörű városközpontját és természeti környezetét bármelyik település, nagyváros örömmel vállalná magáénak. Széphalom és a Kazinczy irodalmi-, nyelvi-, nemzeti örökséget ápoló modern múzeumi központ és szellemi élet az egész ország kincse.

A misszió minden ágának gazdag lehetőség nyílik a városban, mely *dr. Kádár Ferenc* református lelkipásztor – aki egyben a Sárospataki Református Teológiai Akadémia professzora és korábbi rektora is –, továbbá lelkész felesége és népes munkatársi közössége számára szinte betölthetetlen feladatot jelent. Iskolák, kórházak, börtön, honvédség, az öregek és a fiatalok világa és intézményrendszere várja naponta lelki munkáit, hogy a látogatók sokaságáról ne is szóljunk.

Érthető, ha ebben a leterheltségben sem a református, sem más történelmi egyháznak nem maradt már lehetősége a cigányközösségek felé misszióilag odafordulni.

Szövetségünk presbiteri-koreai református missziójában viszont minden szükséges támogatást és bátorítást megkaptunk, melyre szükségünk volt. Ebben a vonatkozásban a város vezetése és *Szamosvölgyi Péter* polgármester úr személyes és nagyon elkötelezett támogatása is meghatározó volt és maradt. Ma már lelki szolgálati segítséget is kapunk *Pál László* fiatal segédlelkész-jelölt megáldott és hűséges szolgálatában. A nagy református gyülekezet is várja énekes és bizonyágtevő bemutatkozásunkat.

A Szentlélek a legjobb munkás a Földön, és az Ő vezetésével és segítségével maga a már hívővé lett cigány testvér. Itt is rajtuk keresztül indultak a kapcsolataink. *Rev. Choi Young és felesége, Anna*, ill. leányuk, *Lidike* elkötelezett áldozatvállalásával és a korábban megalakult csepeli és tiszakarádi gyülekezet tagjainak segítségével kezdtük el a gyülekezetépítést. A gyülekezet helyi cigánymunkáit is szeretnénk bemutatni.

Egy kedves család – *Bukó László és felesége, Zsuzsa* – különösen megnyitotta a szívét az Úr előtt és egész otthonukat felajánlották a születő gyülekezet számára. Azt jelentette ez, hogy – Olaszliszka-hoz hasonlóan – minden héten egyszer az egyetlen nagy szobájukból kikapoltak minden bútordarabot és telerakták az általunk szállított lóccákkal, majd az alkalom után mindent visszarendeztek. Ezt éveken át egészen mostanáig gyakorolták, számtalan erőtlenség és kórházi kezelés közepette.

Ehhez a közösséghez kapcsolódtak a nagyszülők – *Edit néni és Józsi bácsi* – és a sógori család – *Bukó Tamás és felesége, Melinda* – népes, nagyon tehetséges gyermekeivel. Mindkét közösség kiváló muzikus is, kikhez fiatal gitárosok – *Dávid Attila és Kanalas Péter* – is társultak. A későbbiekben további családok egészséges, de beteg gyermekeit is rendszeresen hozzák imádságot, gyógyulást kérve és várva. Lassan magából a gyüleke-

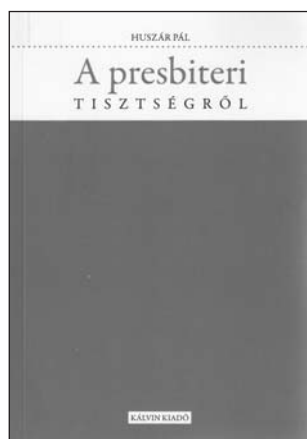

zetből is felnőtt egy ifjú segítő csoport – *Bukó Katalin, Bukó Szamanta, Diana, Szilvia, Renáta* –, velük és a gyermekekkel karácsony este végigkántáljuk a cigány települést, elfogadva, hogy otthonaikba is behívunk ilyenkor, ahol ismét énekelünk, karácsonyról szólunk és imádkozunk áldást kérve az egész háznépre. A gyülekezetből már nyolcan elvégezték a presbiteri és gyülekezeti munkás képzőt – közöttük a hűséges *Váradai Józsefné* is – a legnagyobb dolognak mégis az *Urban* kapott új életüket és megszentelt életfolytatásukat tartják.

Új imaházunk – melyet koreai testvéreink támogatásával nyitottunk – nagyobb mozgást és sok új szolgálati lehetőséget biztosít, de a szeretetközösség és a családiasság a régi.

Az imaház felszentelése 2013. július 24-én történt. *Rev. Choi Young* lelkész vezette be a szolgálatokat és köszöntéseket, melyben *Dr. prof. Kádár Zsolt*, a polgármester h. úr és még többen részt vettek. A főszolgálatot az amerikai-koreai lelkipásztor végezte, aki később az egész egyházmegye lelkészi közösségével is találkozott egy szeretetközösségben és részükre a koreai református egyház missziójáról előadást is tartott. Reméljük, hogy a 70-80 fős gyülekezet rövidesen kinövi az új imaházat is. Imádságaitokat és látogatásotokat szeretettel kérjük és várjuk.

D. Szabó Dániel

A presbiter könyvespolcára

Huszár Pál

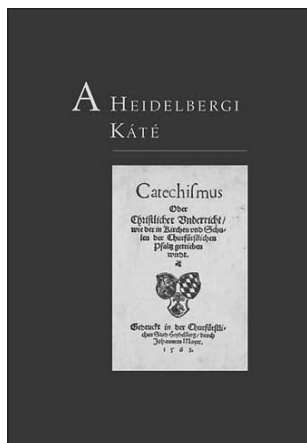
A presbiteri tisztségről

Köztudott, hogy 2017-ben a reformáció félévezredes évfordulóját ünnepeljük, de kevesebben tudják, hogy ugyanabban az évben lesz 400 éve, hogy Magyarországon, Pápán megalakult az első presbitérium. Nagy öröm, hogy ennek körülményeit, Kanizsai Pálfi János esperes, később püspök szerepét részletesebben megismerhetjük. Zsinatunk világi elnöke, a Dunántúli Református Egyházkerület főgondnoka *dr. Huszár Pál* vállalkozott arra, hogy a részletes történelmi visszatekintésen túl összefoglalja a presbitériumok szolgálatára vonatkozó rendelkezéseket és a presbiterképzés helyzetét. Külön öröm Szövetségünk számára, hogy forrásként idézi a Presbiteri Füzeteket és Presbiter c. lapunkat is. Ajánljuk minden presbiternek, hogy szerezzé be ezt a külsőleg szerény, belsőleg annál tartalmasabb könyvet.

(Kálvin kiadó, 2013)

A presbiter könyvespolcára és kezébe

A Káté új fordítása

A Generális Konvent Elnöksége megbízásából a kilenc kárpát-medencei magyar református egyházkerület egy-egy teológusa alkotta azt a bizottságot, amely közös munkával elkészítette a káté új fordítását. A Magyar Református Egyház 2009. május 22-én született új egysége jegyében. Isten iránti hálával vehetik át gyülekezeteink, egyháztagjain ezt a hitvallást. A káté évszázadokon át „meleg lelki kenyér” volt református népünk számára. Lelki vezető és sokszor betűvetésre oktató tankönyv is volt. Segített abban, hogy az egymást váltó nemzedékek és az egymástól földrajzilag távol élő gyülekezetek egységes fogalmakkal, egyező szavakkal fejezzék ki a református keresztyén egyház hitének igazságait. Miközben örömmel és köszönettel vesszük kézbe és adjuk kézről-kézre ezt a kis hitvallásos zsebkönyvet, mely 68 oldalon, jól tagoltan, kemény- és puhatáblás kötésben hordozza hitünk letisztult igazságait, 650, illetve 390 Ft-ért, két apró észrevételünk lenne, formai és tartalmi. Formailag jó lenne a sötétzöld kötészínt valami vidámabb, nem harsogó, de a színekkel is a tartalomra hangoló borításba öltöztetni Káténkat. Másrészt érdemes lenne a korábbi kiadásoknál az egyes kérdések bibliai háttérét megvilágító gazdag igei utalásokat megtartani, illetve visszavenni. Ez az új kiadás sajnálatosan csökkentette a bibliai hivatkozásokat. A Kátét ugyanis nem csak úgy érdemes tanulmányozni, hogy mit fogalmaznak meg az egyes kérdések-feleletek, hanem úgy is, hogy a bibliai összefüggések felől, mintegy „visszafelé” olvassuk és tanulmányozzuk a 129 kérdés-feleletet, ami igen meggazdagíthatja hitvallásismertünket és a Káté széles lelki látókörét, horizontját is példásan bizonyítja! Különösen ajánlhatjuk ezt a módszert presbiteri alkalmakra. (drbl)

Jézussal a szoláris világkorszakban is

Már a történelmi világkorszakok is gyorsuló tempót mutatnak. Évszázadokon át, még évtizedekkel ezelőtt mi is ezt mondtuk: a Gutenberg-korszakban, a könyvnyomtatás világkorszakában élünk. Azután jött a nagy fordulat, az atomkorszakba léptünk annak minden ismert és nem ismert kockázatával, előnyével és hátrányával. Aztán hirtelen már az internet, meg a chipek korszakában találtuk magunkat. Alig telt el így pár évtized, s máris a szoláris korszakban, a napenergia felhasználásnak új időszámításába léptünk. És Jézus mint minden korszakban, úgy ebben is vezet, tanácsol, Igéje, Szentleke által népet gyűjt magának, azt oltalmazza és megőrzi (vö. a Heid. Káté 54. kérdés-felelet). De Ő a környezetet, a teremtésben minket megelőző természetet is óvni, őrizni akarja érettségünk, mert az eredetileg Atyánk akarata szerint: „jó”.

Hogy ezt a jót az emberi lelketlenség mennyire tönkretette, arra csak egy mellbevágó tény. A valamikor több mint 20 ezer méhfaj mára drámaian megtizedelt maradványaival találkozunk csak. A 100 millió évvel ezelőtt az embervilághoz csatlakozott méhcsaládok végveszélybe kerültek. Mi lesz, ha nem halljuk többé zümmögésüket, nem látjuk szorgoskodni őket a virág milliárdok szirmai körül? S mi lesz, ha eltűnik asztalunkról a mézédés termék, melynek annyi fajtáját ajándékozták nekünk? Ha gyermekeinknek, unokáinknak már csak mesélni tudunk a selyemfű-, vagy lóhereméz zamataról, a propolisz méz csodájáról, az „akácillatú” sűrítményről? A hárs-, vagy lépes mézről? Einstein jó hetven éve így fogal-

mazott: „Ha a méhek eltűnnek, az emberi fajnak négy éve van hátra a kipusztulásig” Pedig ők voltak azok, akik „önszántukból kiszöktek az Édenkertből a szegény, bűnbetett emberrel, hogy megédesítsék keserves sorsát” (W. M. Wheeler). És még társadalmi, királynős életük is példaadás lehetett volna: „Miért van a méheknek királynőjük? – Mert

ha koalíciós kormányuk lenne, nem lenne mézük” (A. Herzog).

Ma már szinte minden kisiskolás számára nyilvánvaló, hogy csak környezetbarát módon, vagy sehogy másként nem lehet biztosítani az emberiség túlélését. Tudjuk, de így is élünk? Urunknak ebben is van üzenete, tanítása – ezért lehet azt mondani, hogy már a Bibliában ott volt és ma is velünk van a környezetkímélő, védő, oltalmazó Jézus, akitől „az élni és élni hagyni” életmódot lehet „ellesni”. Ezért igen fontosak az olyan könyvek, írások, filmek, melyek Jézussal az ökológia, a környezetkímélés összefüggésében foglalkoznak. Ilyen könyv a németeknél már sokadik kiadást megért *Franz Alt* munkája „az ökológiai Jézusról”, aki abban segít, hogy bízunk a természetben, a teremtett világban.

Jézus környezeti értékszemlélete

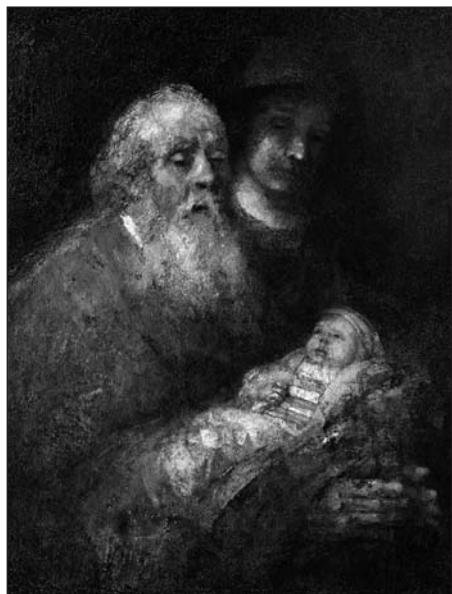
Ha elkezdjük az Újszövetséget úgy olvasni, hogy benne keressük a természettel, a tenger főenyével, a csillagokkal, az aratásra érett, fehérülő gabonamezővel testvér Jézust, akkor gazdag és tanulságos példák és példázatok sokaságával találkozunk. A véget előre hirdető fügefá, a mustármag, a szőlő, a bor, a só, a fák, a pálmák, a liliumok mind barátai, példázati szemléltető eszközei voltak Urunknak. A szelek, a tenger, a vizek, melyek engedelmeskedtek szavának. A dög és a keselyűk, a juhok, a tűz, a kakas, a disznók, a kenyér, a szamár, a forrásvíz érzékeltetik nyitott szemét, természetfogékonyságát. A konkoly és a búza, a terméketlen fügefá vagy a kőszikla, a halak, a kovász és a gyöngy Jézusnál mindig túlmutat önmagán, valami fontosabbra, az igazán szükségesre, Isten Országára. Minden azért kapott önértékén túli többletértéket, mert üzenethordozóvá vált Urunk ajkán.

Teremtői bőség, de nem tékozlás

Az evangéliumok „öko-Jézusa” nem csak új képeket hozott világra a természetről, hanem új látásmódot is, a természetet is teremtésbeli társunkká rangosította. Tanítása csupa elevenség, élet volt, Ő maga volt az élet, benne lakozott az élet teljessége. Ő nem csak theo-logiát hozott, igaz és hiteles tanítást Istenről, hanem vita-logiát, igaz tanítást az életről, meg öko-logiát, igaz tanítást a természetről. Kegyelme, hogy nem csak az emberi bűn, önzés, bírvágy végveszélybe sodró rombolását látjuk, hanem azt is, hogy mennyei Atyánk „akarata nélkül egyetlen hajszál sem eshet le fejünkről”, s az Ő Nap-

(folytatás a 20. oldalon)

Ágg Simeon gazdag hagyatéka (5.)

Kicsodák a chászidim (igazak)?

Chászid-nak nevezi Simeon Lukács doktor. Theofilosz (azaz: istenszerető) nyugalmazott főtisztnek írja evangéliumát, aki keresztényé lett. Ezért nyomatékositja az „istenfélő” jelzővel az előbbit. Az ország-szerete ismert chászidokat nevezték így. E kifejezés nem a hivatalos jeruzsálemi köröktől ered. Ők inkább lesajnálták az „ám háárec”-t (a köznépet).

Kik is ezek a kegyesek? Komolyan veszik Istent és az Ő Igéjét. Vallják, hogy nem lehet egyszerre Istennek és a Mammonnak szolgálni. Sőt, nem is engedik, hogy a pénzszerelem uralkodjék el felettük. Nagy többségük tudatosan vállalta azt, amit majdan Jézus az Úri imádságban így fogalmaz: „A mi mindennapi kenyerünket ad meg nekünk ma.” Ami ennél több, az a leglényegesebbtől vonja el az időt: Isten tiszteletétől, imádatától.

Számukra az imádság nem kívánságlista előterjesztése. Nem Isten kioktatása afelől, hogy mi a teendője. Kegyelmeinek, nagysá-

gának, bölcsességének, dicsőségének kifejezése, s ennek következménye a békesség öröm. Akik a kumráni központban éltek, hajnalonként Kelet felé fordulva mondták magasztaló zsoltáiraikat. (XX. századi európai „felvilágosult” ateisták állították erről, hogy Napimádók. Kumránban a Kelet felé forduló Piszga csúcsára tekint, ahol Mózes utolsó beszédei után [Mózes 5. könyve] eltávozott az élők sorából.) Ezzel a gesztussal azt fejezték ki, hogy Mózes hite számukra a mérvadó, s nem a később kialakított „hagyomány”. Ez utóbbi az elvilágiasodást fejezi ki: „Legyünk olyanok, mint a többi népek.”

A chászidok főtevékenysége a szent iratok másolása, magyarázata, továbbhagyományozása. Azaz Isten örök Igéjének ápolása. Keresztelő János is közülük indult. Ám a világmegvetéstől a megtérés lehetőségének és szükségességének hirdetéséig jutott el. Simeon is ezt hagyja ránk: Ige, imádat és szolgálat mindenképp!

-p-s

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

Július

8-án készítette elő előző lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

10-én ülést tartott Szövetségünk gazdasági bizottsága.

11-én ülést tartott Szövetségünk jogi bizottsága, amely a közhasznúságunk jogi indoklásának kérdésével foglalkozott.

15. és 19. között „Krisztustest, imaközösség, a Református Egyház kérdései” címmel presbiteri konferencia volt Balatonszabadin, dr. Judák Endre képzési titkár vezetésével, dr. Szilágyi Sándor főtítkárszolgálatával.

26-án az Egyházi Jövőkép Bizottság által kiadott Érintés c. füzetéről tartott megbeszélést Szövetségünk elnöksége.

Augusztus

9-10-én Pécs-Hirden tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk baranyai egyházmegyei területi szervezete, melyen az elnökséget dr. Judák Endre presbiterképzési titkár képviselte.

28-án a ceglédi református iskolák konferenciáján Szövetségünk képzési titkára, dr. Judák Endre előadással szolgált „Jézussal a szívben tanítani” címmel.

30. és szeptember 1. között Lugoson (Té-

mesvári Egyházmegye) rendezte 9. presbiteri konferenciáját a Királyhágómelléki Református Egyházkerület. A konferencia témája „A Heidelbergi Káté” volt.

21. és 31. között Szövetségünk központi irodája a Dunamelléki Egyházkerületi Székház és Konferenciaközpont épületén belül új helyre, a kollégiumi szárny 4. emeletére költözött.

Szeptember

5. és 7. között került megrendezésre Szövetségünk 13. országos presbiteri konferenciája Tahiban, melyről lapunk más helyén részletes beszámolót közlünk.

15-én a Münchener Magyar nyelvű Református Gyülekezet ünnepi Istenisztelet keretében beiktatta tisztségébe Csákvári Dániel lelképásztort. Az alkalmon Szövetségünket dr. Imre Sándor főgondnok, elnökségi tag képviselte.

Ugyanezen a napon észak-borsodi területi szervezetünk tartott konferenciát az abaúji egyházmegyéhez tartozó Boldván, „Fogyasztói és termelői kereszténység” címmel.

21-én Füzesgyarmaton tartotta 2. félévi megyei konferenciáját a békés megyei területi szervezet a határon túli területi szervezetek képviselőinek részvételével.

23-án készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

* * *

A szerkesztő bizottság következő ülésének időpontja: **2013. november 11.** Megjelentetésre szánt írásait eddig az időpontig kérjük megküldeni Szövetségünk bármely elérhetőségére.

Váczi Gábor

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: Dr. Kelemenné Farkas Márta, Dr. Kis Domokos Dániel, Kövespataki László, Mikó László, Dr. Papp Vilmos, Dr. Ritoók Zsigmond, Váczi Gábor, Dr. Viczián Miklós. Felelős szerkesztő és képszerkesztő: Dr. PhD Békefy Lajos. Felelős kiadó: Dr. h.c. Szabó Dániel. Tördelés: Heckmann Tamás. Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Budapest, Ráday u. 28. Tel./fax: 476-3211. E-mail címünk: szovetsseg@presbiter.hu. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 2100 Ft, Európa országába 4200 Ft, a tengerentúlról 4800 Ft. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. Lapunk fenntartását szolgáló adományait és köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében! Készítette a Rosental Kft. Felelős vezető: a Kft. igazgatója. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza! ISSN 2061-4632 (nyomtatott), ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe:

www.presbiter.hu

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztőbizottság véleményével!
Egy példány ára: 350 Ft

Jézussal a szoláris világkorszakban is

(folytatás a 18. oldalról)

ja 24 órában 15 ezerszer több energiát áraszt ránk, mint amennyire az egész emberiségnek szüksége lehet. Teremtői jóságának tékozló bősége ez, mégis alig tudunk élni vele. A kőolajtartalékok 40-50 év alatt kimerülnek, de ez a szoláris tartalék 4 és fél milliárd évig áll az emberi faj rendelkezésére. Az energia-problémák megoldása – mint annyi lényeges dologé – a mennyben, felettünk az égben van! És lesz. Tapasztaljuk, hogy a környezeti problémáknak közel 70%-a energiaprobléma. Miként lehet kíméletesebben élni és éltetni, milyen technológiákat lehet alkalmazni az éltető életmód érdekében, arról különféle szervezetek is próbálnak gondoskodni.

Hazánkban ilyen például az OHÜ, mely alkalmas az egyházakkal való elméleti és gyakorlati együttműködésre is. Saját megfogalmazásuk szerint kötelezettsége a közreműködés a környezetszennyezés megelőzésében, az ember és a környezet harmonikus kapcsolatának kialakításában, a hulladékok keletkezésének megelőzésében (elérhetőségük, sok hasznos programmal és ötlettel: <http://www.szelektivinfo.hu/>).

Lelei ökológia és reménypotenciál

Ettől az öko-Jézustól nagyon is sokat tanulhat a mai és a holnapi emberiség. Ugyanis szoros összefüggés állapítható meg a külső energiaválság és a belső lelki válság között. A környezetgyógyítás és rehabilitáció szempontjából jelentős Jézusnak az a kijelentése, hogy Isten országa bennetek van. S akiben ott van, az másként él a környezettel és a környezetben! Jézus 2000 évvel ezelőtt szülőföldjén is azt tanította, hogy aki képes rá-

csodálkozni Istenre, az képes rácsodálkozni az istenáldotta természeti szomszédságra maga körül, ezért képes szeretni és oltalmazni azt. És képes észrevenni: a Teremtő Atya mindenből annyit ad nekünk, hogy abból ki-elégíthessük szükségleteinket, nem pedig élvezeteink és habzsolásunk pazarló felelőtlenségét. A csodálatos kenyérszaporítás nem a luxusról szólt, hanem arról, hogy tisztes tartalék is képződjék Jézus segítségével. Ez Jézus etikája. A magvető, vagy a magától növekedő vetés csodájáról szóló példázatokban is előttünk áll a jézusi spirituális, lelki ökológia. Az, hogy Isten is dolgozik a környezetünkben és környezetünkért, s erre hív, ösztönöz minket is. Márpedig e példa vérrükké változtatására, elsajátítására, örökül hagyására életbevágóan szükség van. Ma egy nap alatt annyi szemet, gázt, kőolajat éget, pazarol el az emberiség, mint amennyi 500 ezer nap alatt keletkezett. Ez a tékozló fiú története ökológiai olvasatban. Isten beosztó, egyszerű, fegyelmezett életet vár tőlünk. A jézusi életstratégia szerint ehhez két alapvető, nem csak mentális változás kell: megterés, visszafordulás, az így nem vagyunk méltók a ránk bízott Földre, környezetre felismerésére, majd igazi, radikális magatartásváltozásra. Újjászületett emberek kellene a teremtett világ megőrzéséhez is. Sokan, nagyon sokan. Hogy még legyen aratnivaló. Hogy a kert kert maradjon, ne síró sivatag. A legnagyobb válságban is ott van a váltáság – mondta egykoron püspökünk, Ravasz László. Jézus pedig így szól ma is hozzánk: „Minden lehetséges a hívőnek” (Mk 9,23). Jézus életszemlélete alapvetően derűs, bizakodó, még a teremtett világot illetően is. Ő igazán tudja, hogy az éjszaka fátylát majd fellebbenti a hajnalpír. Ezt a reménypotenciált, ezt a megígért hajnalhasadást hozó hitet adja ma is Ő. Csak így lehet elérhető jövőnk. Ennek érdekében még ma iratkozzunk be Urunk „öko-iskolájába”! Mielőtt végleg kicsengetnek!

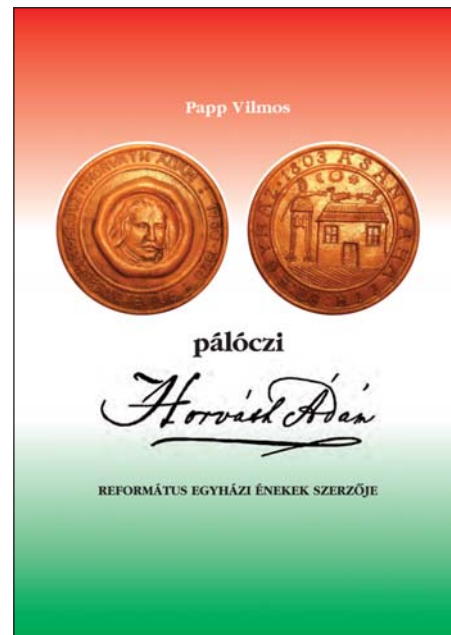
Dr. PhD Békefy Lajos
felelős szerkesztő

A presbiter könyvespolcára

Papp Vilmos

**pálóczi
Horváth Ádám**

(pálóczi) Horváth Ádám a magyarországi reformkor mindenese. Politikai hatása a bécsi Burgtól a brassói Fekete Templomig terjedt. A magyar nyelv megsemmisítése elleni küzdelem vezéralakja. A Magyar Királyságból nem lett Habsburg tartomány. (Ismerőseitől megkövetelte, hogy leveleiket magyarul és mértékes verseben írják. Csak ez esetben tekintette őket barátainak.)

Emellett két évtizeden át a baranyai és somogyi egyházmegyék kurátora. A gyöngyi és csurgói gimnázium társalapítója. A pozsonyi országgyűlés és református zsinat tagja. 60 éves „átnevelés” után sok mai irodalmár még a keresztségét is leszedné róla... Mi azonban id. Révész Imre történész-professzorra hallgatunk, aki 150 évvel ezelőtti tanulmányát így fejezi be: Bárcsak adna a Teremtő sok pálóczi Horváth Ádámhoz hasonló személyt egyházunknak!

A mű kapható a szerző címén:
1105 Bp., Ihász u. 15. • Tel.: 262-3211

*„Oajha a Teremtő
a magyar református egyházban
mind a lelkészek, mind a világi
és az irodalmi férfiak között
minél több oly hű és buzgó
keresztényeket állítana elő, mint
amilyen pálóczi Horváth Ádám”
(id. Révész Imre történész, 1876)*